TRAKŲ ISTORIJOS MUZIEJUS

EITULIONIŲ PILKAPYNO (TRAKŲ RAJ.) ARCHEOLOGINIŲ TYRINĖJIMŲ 1978 METAIS

A T A S K A I T A

A. Bliujus

Lietuvos TSR MA Istorijos
Institutas
Archeologijos sektorius
Nr. 615

TRAKAI, 1979 M.

Pilkapynas yra Trakų raj. Semeliškių (buvusioje Ūbiškių) apylinkėje, ŠV Eitulionių kaimo dalyje, už 260 m į V nuo keliuko į Migliniškį. (planas Nr.1.)

Pilkapiai yra nedidelėje kalvoje, kurią iš trijų pusių supa vandeningi, vasarą beveik išdžiūstantys grioviai, kurie R pusėje apaugę krūmais ir medžiais, ŠV pilkapyną riboja lauko keliukas.

Kalva, kurioje yra pilkapiai visą laiką buvo ariama, o dabar čia yra kolūkio ganykla.

Dabar pilkapyne aptikta 21 pilkapis (planas Nr.2.), kurie išsidėstę gana kompaktiška grupe. Kiek toliau yra pilkapiai Nr.X ir XI, kurie nutolę(atitinkamai) 86 ir 35 m nuo pagrindinės pilkapių grupės. Gal būt, šiame lauke yra buvę ir daugiau pilkapių, bet dabar jie suardyti, ir nebeišsiskiria iš aplinkos. Beveik visi pilkapyne esantys pilkapiai daugiau ar mažiau apardyti. ~~Jų sampilų pakraščiai yra mažiau apardyti~~. Jų sampilų pakraščiai yra nuarti, ~~o kai kurių sampilai yra visai nuarti~~, o kai kurių sampilai yra visai nuarti, ar sampiluose iškastos duobės.

Geriau išlikę yra tik 7 pilkapiai (Nr.I,II, III, IV, V,VI, VIII, IX), nors ir jie yra apardyti. Pilkapiai, atrodo, turėjo būti apvalūs, bet dabar dėl pastovaus lauko arimo, įgavo ovalo formą (Nr.I,II,XIII,XV,XII). Pilkapių sampilai pilti iš aplinkos žemių (smėlio, smėlio su žvyru). Pilkapių sampilams buvo naudoti ir laukų akmenys, kurių šiose vietose yra gausu.

Vietinis gyventojas V.Čiupala pasakoja, kad 1933 m. matininkas pilkapio Nr.V centre iškasė duobę ir rado žmogaus griaučius ir kalaviją. Prieš keletą metų pilkapio Nr.XIII R šlaite buvo rastas pailgas geležinis dirbinys. Ariant pilkapyną buvo rasta ir žalvarinių dirbinių. Visi jie yra dingę.

Į P nuo šių pilkapių buvusios pilkapių grupės nepavyko rasti, gal jie jau yra visai nuarti?

Pilkapis Nr.I yra ovalo formos, iš R ir V pusės jis yra nuartas. Jo ilgis Š-P kryptimi 9 m, o plotis 5,3 m, aukštis 1,2 m. Visas jo V šlaitas griūva. PV pilkapio dalyje matyti iškastos 2x1,5 m duobės kontūrai. Akmenys šiame pilkapyje matyti tik griūvančiame šlaite.

Pilkapis Nr.II. Pailga, Š-P kryptimi 7 m ilgio ir 5 m pločio, kalvelė. Jos aukštis 0,5 m. Vietomis iš velėnos išlindę gana dideli akmenys.

Pilkapis Nr.III. Pailga, 10 m Š-P kryptimi ilgio ir 5,2 m pločio kalvelė, kurios aukštis 0,65 m. Pilkapio velėnoje matyti akmenys. ŠV pilkapio kraštas nuartas ir šioje pusėje griūva.

Pilkapis Nr.IV. Tai apvalus, gerai išsilaikęs, 9,5 m skersens ir 1,5 m aukščio, pilkapis, kurio velėnoje matyti akmenys.

Pilkapis Nr.V. Tai didžiausias pilkapyno pilkapis. Jo skersuo 12 m, o aukštis 1,55 m. R jo dalis kiek nuarta. Pilkapio pairšiuje matyti įvairaus dydžio akmenų, Šį pilkapį 1933 m. perkaė matininkas ir, kaip minėta, rado žmogaus griaučius ir kalaviją. ilkapio viršūnėje matyti gilus įdubimas, kuris,greičiausiai, ir ra matininko kastos duobės liekana. Įdubimo dydis 2,3x1,8 m.

Pilkapis Nr.VI. Tai nedidelis apvalus 5 m skersmens, 0,65 m ukščio pilkapis, apdėtas akmenimis. Atrodo, kad tai vienintėlis ilkapis grupėje, apie kurį galima pasakyti, kad jis yra nesuardyas.(bent iš išorės).

Pilkapis Nr.VII. Pilkapio sampilas labai nuartas ir beveik nešsiskyrė iš aplinkos. Jo velėnoje matyti vidutinio dydžio 37x36x 3, 20x19x8 cm ir pan. dydžių akmenys. Pilkapio ilgis Š-P kryptii 3,5 m, o plotis apie 2,5 m. Jo aukštis apie 0,8 m.(V pusėje, kur ga versta nuo pilkapio).

Pilkapis Nr.VIII. Tai apvali 8,7 cm skersmens kalvelė, kurios ukštis 1,1 m. Akmenys matyti tik pilkapio sampilo kraštuose.

Pilkapis Nr.IX . Tai pailga kalvelė, kurios ilgis Š-P kryptiė 9 m, o plotis 6 m. Jo aukštis 0,95 m. Iš R pusės pilkapio samlas kiek nuartas. Pilkapio sampilo paviršiuje matyti akmenys.

Pilkapis Nr.~~10~~X. Yra nutolęs nuo visos pilkapių grupės. Šis lkapis yra 86m į Š nuo pilkapio Nr.IX už griovio, ribojančio lkapyną iš Š. Š-R kryptimi pilkapis yra 3,5m, o R-V kryptimi 4 m gio. Jo aukštis 0,8-0,85m. Pilkapio viršuje matyti didelių akme-. Gal būt, dalis akmenų ant pilkapio (jei tai pilkapis) sumesta nkant akmenis iš laukų. Ypač išsiskiria PV kalvelės dalyje esans 1,6x0,9x0,3 m dydžio plokščias akmuo.

Pilkapis Nr.XI. Jis irgi yra kiek toliau nuo pagrindinės pilkapių upės, maždaug už 35m į Š nuo pilkapio NrXII. Tai apvali 4 m skersns kalvelė, kurios aukštis 0,7 m. Pilkapio paviršius apdėtas gana ulkiais akmenimis, tarp kurių pasitaiko ir stambesnių, Prie šio lkapio P dalies sumesta didelė akmenų krūva, tikriausiai surinknuo laukų.

Pilkapis Nr. XII. Tai labai siaura, akmenimis apdėta kalvelė. ir V pilkapio sampilo pusės labai nuartos.Pilkapio ilgis Š-P krypmi 8,5 m, o plotis 3 m. Jo aukštis 0,75 cm.

Pilkapis Nr.XIII. (tyrinėtas). Pilkapis Š-P kryptimi buvo 9 m ilgio ir 6 m pločio, o jo aukštis 85cm. Visas pilkapio sampilo paviršius buvo apdėtas akmenimis. R pilkapio šlaitas smarkiai nuartas ir status, jame matomi akmenys. Vietinių gyventojų pasakojimu 1976 m. karvė iš ~~šio~~ griūvančio šlaito ragu iškasė pailgą plokščią geležinį dirbinį (jis dingęs).

Pilkapis Nr.XIV.(tyrinėtas). Pailga, iš R ir V pusės nuarta, kalvelė. Pilkapio ilgis Š-P kryptimi 8,3 m, o plotis 7 m. Pilkapio aukštis 0,9 cm. Pilkapio Š ir P pusėse iškastos dvi duobės. P pusėje esanti duobė 2,45x2,3 m dydžio ir 0,6 m gylio. Š pusėje esančios duobės dydis 2,8x2,25 m dydžio ir 0,5 m gylio.

Pilkapis Nr.XV. Pilkapio sampilas labai nuartas, sampilas paskleistas, todėl pilkapis Nr.XV beveik neišsiskiria iš aplinkos. Pilkapio sampilas beveik apvalus, jo dydis 7,5x7 m, o pilkapio aukštis vos 30-35 cm.

Pilkapis Nr.XVI. Tai vos žymi pailga 6 m Š-P kryptimi ilgio ir 4 m pločio kalvelė. Pilkapio aukštis 45 cm. Jo viršuje matyti akmenys, vienas jų didelis 0,85x0,4x0,4 m dydžio.

Pilkapis Nr. XVII. Šis pilkapis yra labai suardytas, pilkapio sampilas nuartas ir beveik neišsiskiria iš aplinkos. Jo skersmuo apie 3-3,3 m, o aukštis 0,3 m. Vietomis iš pilkapio matomi išlindę akmenys.

Pilkapis Nr.XVIII. (tyrinėtas). Šis pilkapis beveik apvalus, maždaug 7 m skesmens. Visame jo paviršiuje buvo matyti gana dideli akmenys. Pilkapis savo forma yra kiek pailgas Š-P kryptimi, nes už jo galų vis likdavo neartas plotas. Šio pilkapio aukštis 0,5 m.

Pilkapis Nr.XIX.(tyrinėtas). Jo ilgis Š-P kryptimi 4,3 m, o plotis 3,4 m.Pilkapio aukštis 0,4 m. R-V pilkapio kraštai stipriai nuarti. Dalį pilkapio sampilo dengia gana dideli akmenys.

Pilkapis Nr.XX. Šis pilkapis yra labai suardytas ir beveik neišsiskiria iš aplinkos. Ant pilkapio yra sumesti vėliau surinkti nuo laukų akmenys. Pilkapio ilgis R-V kryptimi 4 m, o plotis m. Pilkapio aukštis nuo 0,25 iki 0,60 m, nes jis buvo aparias iš vienos pusės verčiant vagą ant pilkapio.

Pilkapis Nr.XXI, nutolęs nuo pilkapio Nr.I-36 m. Pilkapis abai nuartas, sampilas mažai pastebimas. Velėnoje matyti vidutio dydžio akmenys. Pilkapio ilgis Š-P kryptimi 5 m, o plotis 3 m. ilkapio aukštis R ir V pusėse yra skirtingas- nuo 0,25 iki 0,9 m.

1978 m. pradedant tyrinėti pilkapyną buvo sudaryta bendra pilkapių numeracija. 1978 m. buvo tirti 4 pilkapiai. Tai pilkapiai Nr.XIII, XIV,XVIII,XIX. Šie pilkapiai buvo R pilkapyno dalyje ir jei laukas vėl būtų pradėtas arti, jiems grėstų sunaikinimas.

Tyrinėti pilkapiai

Pilkapis Nr.XVIII.

Tai beveik apvalus, maždaug 7 m. skersmens ir 50 cm aukščio pilkapis. Jo [illegible] velėnoje buvo matyti be tvarkos išmėtytų akmenų. [illegible] ir V pilkapio pusės buvo nuartos, o pats pilkapio sampilas paslėistas.

Nuėmus velėną, atsiskleidė akmenimis apdėtas pilkapio paviršius. (planas Nr.3). Akmenimis apdėto ploto skersmuo 4-4,5 m. Akmenys, ~~kurie~~ uriais buvo apdėtas pilkapis, buvo gana įvairaus dydžio. Didžiąją kmenų dalį sudaro vidutinio dydžio (lengvai vieno žmogaus pakeliai) ~~pakeliami~~ akmenys.-23x18x18 cm, 20x14x12 cm, 25x23x16 cm ir pan. idieji akmenys buvo akmenų ploto pakraščiuose ir, matyt, ten jie uvo padėti pilkapio sutvirtinimui, kad mažesnieji akmenys nenusinktų nuo viršaus. Tačiau didieji akmenys ~~nebuvo užtaisyti mažes-~~ iais, ~~ir jie~~ nesudaro vainiko.

Tarpai tarp didesnių akmenų užtaisyti mažesniais, ~~dažnai skal-~~ ytais, akmenukais-jų dydžiai 5x4x4, 6x7x3, 8x6x5 cm ir pan.

Nuėmus šią akmenų eilę, po ja vėl išryškėjo nauja akmenų eilė (planas Nr.4.). Šią eilę irgi sudarė vidutinio dydžio akmenys-3x21x10 cm, 27x17x8 cm,41x22x16 cm. Antroje akmenų eilėje taip pat asitaikydavo mažų 14x9x6 cm, 14x15x4 cm dydžio akmenukų ~~(kartais keldytų)~~, kurie lyg ir užtaisydavo tarpus tarp didesnių akmenų.

Antroji akmenų eilė dengė beveik visą pilkapio sampilą, nors i nebuvo tokia kompaktiška kaip pirmoji akmenų eilė. Akmenų ploto ydis 4x4,2 m. Antrosios akmenų pakraščiuose taip pat buvo padėti idesni akmenys- 46x34x15 cm, 42x38x16 cm ir pan. Jie irgi,matyt, ėjo stiprinti pilkapį.

ŠV pilkapio dalyje kv.B,C,D-2,3,4, po antrąja akmenų eile, atidengė 9 akmenys, einantys puslankiu (planas Nr.5.). Šeši jų buvo veik vienodo dydžio-47x35x19 cm, 47x34x18 cm, 41x29x14 cm, 43x39 16 cm, 37x35x16 cm, 54x50x22 cm. Trys akmenys buvo mažesni-30x20 18 cm, 22x14x6 cm. 32x27x12cm Tarp didžiųjų akmenų buvo nedideli 3-9-10-11cm arpai. Šio puslankio akmenų ilgis vidinėje pusėje 2,40 m.

Tai rodo, kad tie akmenys yra pilkapio vainiko liekana. Matyt, kitose pilkapio vietose vainikas neišliko, o gali būti, ka d vainiko tiek ir tebuvo krauta. Kaip vėliau pamatysime būtent toje vietoje, galva į vainiką,buvo palaidotas mirusysis.

Po antrąja akmenų eile ir vainiko liekanom ėjo švaraus gelsvo smėlio sluoksnis, kurio storis 24-61 cm.

Po šiuo smėlio sluoksniu, ant pagrindo, ŠV pilkapio dalyje, aptiktos dar kelios akmenų sankaupos. Kv. E,F-2,3,4 buvo nedidelis akmenų grindinėlis, kurį sudarė 14, beveik vienodo dydžio, akmenų - 20x20x10 cm, 32x22x8 cm, 24x20x7 cm, 30x19x7 cm ir pan. Tarp jų buvo ir keli mažesni-10x7x7 cm, 10x5x6 cm dydžio akmenys.

Taip pat, kv. C,D,E-3,4,5 buvo akmenų sankaupa. Trys akmenys buvo kiek toliau nuo gana kompaktiškos akmenų grupės kv.C,D-3,4. Du, gana dideli 4_x25x20 cm, 42x15x18 cm dydžio, aptašyti akmenys buvo kv. D-5. Kv. C,D-3,4 esantys akmenys gulėjo netaisyklingu ratu, kai kurie iš jų irgi yra tašyti. PR rato pusėje gulėjo keturi įvairaus dydžio skaldyti akmenys. Akmenų rato skersmuo vidinėje pusėje apie 50 cm.

Kapas Nr.1.

80 cm gylyje (nuo aukščiausio pilkapio taško), kv. B,C,D,E -3,4,5, molio su žvyru fone, išryškėjo pailgi apvaliais galais, kapo duobės kontūrai (planas Nr.5.). Jų ilgis buvo 3 m, o plotis -1,2-1,3 m.

Toliau preparuojant kapo duobę-1,2 m gylyje (nuo aukščiausio sampilo taško), kv. D,E-4 buvo aptiktos palaidojimo liekanos. Išliko tik apatinė mirusiojo kūno dalis-nulaužti šlaunikauliai, sveiki blauzdikauliai ir šeivikauliai, o taip stambesni pėdos kaulai, bei nedidelis vamzdinio kaulo fragmentas(tikriausiai priklausęs rankų kaulams). Prie mirusiojo kojų ir pilvo srityje buvo rasta smulkių angliukų. Atrodo, kad išlikusios mirusiojo kojos, nors jos ir nulaužtos, nėra pajudintos iš pirminės padėties, todėl galima sakyti, kad mirusysis buvo palaidotas galva į ŠV,330° kampu. Be to, iš kojų padėties kape, atrodo, kad mirusysis į kapą buvo paguldytas kniūpsčias.

Kapo duobėje buvo aptikti 5 akmenys. Visi jie buvo maždaug vienodo dydžio-30x20x16 cm, 32x16x17 cm, 26x14x13 cm, 22x14x18 cm, 28x16x14 cm ir panašios į pailgos formos. Keturi iš jų gulėjo kv. C,D-4, mirusiojo krūtinės srityje, ~~o vienas kv. D,E-4, šalia mirusiojo krūtinės srityje~~, o vienas kv.D,E-4, šalia mirusiojo kojų.

Mirusysis buvo palaidotas negilioje duobėje po pilkapio sam-
ilu. Kapo duobės dydis 3,0x1,2 m. Kapo duobės gylis nuo pilkapio
agrindo 35-40 cm.

Pilkapio Nr.XVIII, R-V pjūvis
(planas Nr.6.)

~~Palikta kontrolinė juosta, kad~~ Pilkapio viršus yra apdėtas viem akmenų eilėm; visi akmenys yra maždaug panašaus dydžio. Akme-ys ėjo iškart po velėna, kuri čia dėl akmenų buvo gana menka, o atys akmenys buvo į galus plonėjančio juodžemio sluoksnyje, kurio toris apie 38-45-52 cm. Po akmenim ir juodžemiu ėjo gelsvai-pil-švo smėlio sluoksnis, kurio storis siekė nuo 24 iki 62 cm storio. Po iuo sluoksniu buvo pasiektas nejudintas gruntas (molis su žvyru).

Pilkapio sampilo aukštis iki nejudintos žemės (nuo aukščiau-io taško)-107 cm.

Iš pjūvio matyti, kad aikštelė pilkapiui specialiai nebuvo uošta.

Pilkapis Nr.XIX.

Pilkapis Nr.XIX yra už 5 m į P nuo pilkapio Nr.XVIII. Šis lkapis tai nedidelė pailga, Š-P kryptimi 4,3 m ilgio, ir R-V yptimi 3,4 m pločio, kalvelė. Pilkapio aukštis 40 cm. Pilkapio ~~kštis~~ viršutinėje dalyje buvo matyti didelės akmenys-41x29x30 cm, x44x20 cm, 43x35x24 cm, 41x32x18 cm ir pan.

Tyrinėjimui buvo išmatuotas 6x5 m plotas, kurio viena kraštinė s metrą buvo nužymėta raidėmis-A,B,C,D,E, o kita skaičiais-1,2, 4,5,6. Buvo palikta kontrolinė juosta, ėjusi R-V kryptimi, ku-os plotis-80 cm.

Nuėmus nuo pilkapio velėną atsidengė akmenys, kurie dengė są pilkapį.(planas Nr.7). Akmenų ploto dydis buvo maždaug 4,4m gio Š-P kryptimi ir 3,8 m R-V kryptimi. Kiek mažiau akmenų buvo . A-2,3, B-4, B-5. Vienas akmuo buvo kiek toliau nuo šio akmenų oto, kv.D,E-1 ir jis buvo gana didelis-40x38x26 cm. Pirmojoje ak-nų eilėje daugiausia buvo vidutinių akmenų-32x27x12 cm,34x22x7 cm, x23x18 cm, 26x16x10 cm, ir kiek mažesnių-19x10x7 cm, 11X8x9 cm, x10x8 cm. Nors ši akmenų eilė yra gana padrika, bet galima paste-ti, kad dauguma didesnių akmenų yra pilkapio pakraštyje, stiprin-ni visą pilkapio konstrukciją.

Valant akmenis, tarp akmenų kv. D-4 rasta nedidelė, lengvai ikšniuotu paviršiumi, išorinėje rusvos, o vidutinėje ~~juostoje~~pusėje juosvos lvos šukelė. Kv. A,B-1,2 ir D-4 tarp akmenukų buvo aptikta smul-

Nuėmus pirmąją akmenų eilę, ~~iškart išryškėjo antroji akmenų~~ ~~ilę~~ iškart išryškėjo antroji akmenų eilė (planas Nr. 8). Ši akmenų ~~ne~~eilė turėjo tokių didelių tuščių tarpų kaip pirmoji. Jos ilgis -P kryptimi-4,8 m, ir R-V kryptimi 3,8 m. Šioje akmenų eilėje agrindą sudarė irgi vidutinio dydžio akmenys-25x20x12 cm, 27x18x 0 cm, 32x24x12 cm ir pan, didesni - daugiausia išsidėstę pakraščiuo- e. Š šios akmenų eilės pusėje Rir V pakraščiuose akmenų nėra, ir endrai ši pusė kiek padrikesnė. Matyt, ariant lauką Š pilkapio usė labiau nukentėjo.

Tarp antrosios eilės akmenų kv.A-4 ir D-5, buvo rastos nedi- elės-3,5x3,5 cm, ir 2,4x2,5 cm dydžio, brūkšniuotos keramikos, rus- os spalvos, storasienių puodų šukelės. Molio masėje daug stambių rūsto akmens priemaišų. Šukelių brūkšniavimas yra neryškus.

Kv.B-1,C-1, D-1 rasta gana daug smulkių sudegusio medžio gabalėlių. ngliukų buvo rasta ir kv.B-2 ir C-5.

Po antrąja akmenų eile ėjo supiltos žemės sluoksnis (molis smėliu), kurio storis buvo 29-54 cm.

Visame šios supiltos žemės sluoksnyje buvo aptinkamos nedi- elės brūkšniuotu paviršiumi puodų šukės (kv.A-2,3,4,5,6, B-2,3,4,5, -1,4,5, D-4,5,6,), ir buvo pribarstyta smulkių degėsių (Kv.A-1,2, 4,5,6, B-2,3, C-1,3,4, D-1,4,5,6) (planas Nr. 9).

Beveik prie pilkapio pagrindo , kv.C-1,2 buvo aptikta 18 cm ersmens duobutė užpildyta degėsiais. Duobutės gylis buvo 5 cm.

Beveik ant nejudintos žemės paviršiaus kv.A-D-3-5, vėl buvo sidurta su akmenimis. Kv.A-D-3,4 jie sudarė ovalo formos krūsnį, rinčią kaip ir dvi ataugas-kv.B,C-4,5 ir kv.A-4,5. Čia buvo sudė- gana įvairaus dydžio akmenys-38x23x19 cm, 41x27x17 cm, 49x28x17 cm, x23x19 cm ir pan., o taip pat ir mažesnių-18x14x9 cm, 28x16x14 cm, x8x6 cm ir pan. Kai kurie akmenys apskaldyti. Tarp akmenų ir ant menų rastos kelios brūkšniuotu paviršiumi šukelės ir degėsiai.

Pilkapio pagrinde-kv.B,C,D,E-1,2,3, smėlio fone išryškėjo pa- ga keturkampė, tamsesnės žemės juosta. Jos dydis 2,1x1,3 m. Pre- ruojant šią duobę paaiškėjo, kad per visą jos gylį-30-35 cm ji a pribarstyta angliukų, o kv.D-2, rasta pusapvalė 30x20 cm dydžio 12-15 cm gylio duobutė su degėsiais. Prie V šios duobės galo vo greta padėti dideli akmenys-38x32x16 cm ir 46x32x17 cm, o gre- jų-mažesnis skaldytas akmuo 22x14x12 cm. Duobėje, be to, rasta .C-2 nedidelė rusvos spalvos brūkšniuotu paviršiumi šukelė. Jo- ų žmogaus palaidojimo žymių duobėje nerasta.

Šią 210x130 cm dydžio ir 30-35 cm gylio, tamsesne žeme užpil- tą duobę, galima laikyti, kapo duobės imitacija. Ir, gal būt, reiš-

anašus į kapo duobę aprašytą pilkapyje Nr.XVIII. Kapo duobė įkasa į nejudintą orientuotą iš R į V gruntą, atliktos kažkokios apeigos su ugnimi, gal ūt, kartu buvo daužomi moliniai indai, ką rodo gana daug pilkapye rastų šukių.

Pilkapio Nr.XIX R-V pjūvis

(planas Nr.10.)

Palikta kontrolinė juosta parodė, kad pilkapis ir Nr.XIX rautas iš dviejų eilių vidutinio dydžio akmenų, o ~~vidutinė~~ virutinė pilkapio dalis yra pilta iš juodžemio, kurio storis 20-52 m. Pošiuo juodžemiu ėjo piltas molio su smėliu sluoksnis, kurio toris 29-54 cm. Jame, prie pat pagrindo buvo išsidėstę akmenys.

Neliestos žemės paviršius, šiame pilkapyje-gelsvas smėlis, uvo pasiektas maždaug 105 cm gylyje nuo aukščiausio pilkapio taško.

Atrodo, kad aikštelė šiam pilkapiui specialiai nebuvo paruoša.

Pilkapis Nr.XIV.

Pilkapis Nr.XIV yra už 35 m į ŠR nuo pilkapio Nr.XVIII. Jo lgis Š-P kryptimi 8,3 m, o plotis R-V kryptimi 7 m. Jo aukštis ,9 m. Pilkapio R šonas smarkiai nuartas ir čia pilkapio sampilas ra.

Buvo išplanuotas 10x8 m dydžio plotas, ilgesnės kraštinės uvo pažymėtos skaičiais nuo 1 iki 10, o trumpesnės raidėmis- A, ,C,D,E,F,G,H.

Pilkapio Š ir P pusėse yra iškastos dvi duobės. P pakrašty- esanti duobė yra ovalo formos, jos dydis 2,3x2,2 m, o gylis 5-60 cm. Š pilkapio pusėje buvusios duobės buvo pailgos formos. os dydis-2,2x1,1 m, o gylis 50 cm. Sunku pasakyti, ar šios duoės priklauso pilkapiui, nors vietiniai gyventojai neprisimena, ad šioje vietoje, kas būtų kasęs duobes.

Nuėmus velėną, beveik visą pilkapį dengė akmenys.(planas r.11.).Akmenų ploto dydis 7,4x6 m. ~~Tačiau akmenys buvo išsibarstę idesniame plote~~. ~~Taip~~ R pilkapio pusėje kv.E-4,5,F-3,4,5- akmenų bu- o gana reta. Pakraščiuose kai kurie akmenys tolokai guli nuo parindinio akmenų ploto.

Pilkapį dengę akmenys buvo įvairaus dydžio, bet daugiausia idutiniai, lengvai vieno žmogaus pakeliami,-26x14x16 cm,20x15x12cm, 4x22x16 cm, 30x20x20 cm ir pan. Didesnieji akmenys daugumoje gu-

36x38x34 cm, 45x42x38 cm, ~~3836~~ 38x36x26 cm, 40x25x30 cm ir pan.

Tarp didesnių ir vidutinio dydžio akmenų pasitaikydavo ir visai nedidelių akmenukų, dažnai net akmens nuoskalų-8x6x4 cm,6x5 x6 cm ir pan.

Ant vieno akmens kv. D-3, rastos kelios žiestos šukelės. Viena jų-puodo pakraštėlio dalis puošta banguotiniu ornamentu, o po juo eina lygiagrečių linijų ornamentas.

Nuėmus šią akmenų eilę, po ja ėjo supiltas smėlio sluoksnis-io storis 12-92 cm, į pilkapio kraštus jis plonėjo. Kv. D-5 po akmenimis buvo rasta aptrupėjusi, lipdyta rusvos spalvos šukelė.

Degintinis žmogaus kapas Nr.1

Maždaug 45 cm gylyje (nuo sampilo viršaus toje vietoje),kv. ,B-6,7, PV pilkapio dalyje rastas degintinis žmogaus kapas (planas Nr.12).

Sudeginti žmogaus kauliukai su pelenais ir degėsiai supilti pailgą duobutę, kurios ilgis Š-P kryptimi 30 cm, o plotis R-V kryptimi 24 cm. Duobutės gylis-5,5 cm. Rasti šiame kape degintiniai kauliukai labai smulkūs, kartu su jais kape aptikti keli, labai smulkūs geležinės plokštelės gabaliukai. Šis kapas buvo įkasas į kapą vėliau, ką rodo ir R-V pilkapio Nr.XIV (planas Nr.14.) jūvio planas, kuriame aiškiai matomas perkasimas, įkasant deginį kapą į pilkapio sampilą.

Kasant toliau pilkapio sampilą kv.A-1 rastas storom sienelėm lipdyto puodo dugno ir sienelių fragmentas. Iš vidaus šukė tipriai apjuodusi. Išorėje, maždaug 2 cm nuo dugno per puodo sielę ėjo 0,5 cm pločio griovelis.

75 cm gylyje, kv.D,E-4,5 buvo atidengtas nedidelis akmenų lotelis, maždaug 1-0,9 m dydžio. Jį sudarė 18 ~~VIDUTINIO~~ vidutinio dydžio akmenų-25x18x7 cm, 30x22x9 cm, 38x20x10 cm ir pan.

Nuo šio akmenų plotelio ėjo dar keturių akmenų grandinė į , tarp kurių buvo 12-20 cm tarpai. Kv.D,E-8,9 prie duobės gulėo dar 6 vidutinio dydžio akmenys. Be to, Š pilkapio pusėje kv. ,C-1,2 gulėjo 9 akmenys.

Kv. D-6, prie akmens rasta nedidelė rusva, brūkšniuotu pairšiumi šukelė. Tarp akmenų kv.D,E-4,5 pastebėta degėsių. Degėsių rasta ir kv. C-3. Be to, nedidelių šukelių brūkšniuotu paviršiumi rasta kv.A-3,B-2,E-2. Šių šukelių molio masėje labai daug rūsto granito priemaišų, jų vidinės pusės pajuodusios.

Nuėmus akmenis kv.D,E-4,5, po jais buvo akmenų sankaupa ėjusi

-P kryptimi 2,6 m, o plotis apie 90 cm. Šiame akmenų plote buvo edideli- 25x14x10 cm, 20x18x6 cm, 24x18x8cm ir pan. dydžio akmenys, kai kurie jų pskaldyti. Iš abiejų ploto galų gulėjo dideli akmenys-60x30x12cm, per vidurį paplokščias baltas kalkakmenis, kurio dydis-60x36x7cm. arp šių akmenų buvo pribarstyta degėsių.

Dviem eilėm sudėtus akmenis, galima pavadinti statiniu-krūsimi. Antroji akmenų eilė gulėjo jau ant pilkapio pagrindo.

Be to, pilkapio Š dalyje ant pagrindo,kv.B,G-1-3,aptiktas su ertrūkiais einantis akmenų puslankis, lyg vainiko dalis. Puslanį sudarė gana stambūs akmenys-36x24x16 cm, 42x27x18 cm, 32x22x15cm, 8x30x22 cm ir pan., bet tarp jų buvo ir kur kas mažesnių.

Nuėmus akmenų krūsnį, kv.C,D,E-3,4,5 atsidengė ovalo formos kmenų ratas, kurio ilgis išorėje-2,43 m, o vidinėje pusėje 2,1m, plotis atitinkamai 1m ir 0,5 m (planas Nr.20). Šį akmenų statinį darė 10 į nejudintą žemę suleistų akmenų, kurių dydis-30x24x16 cm, 7x20x14 cm, 24x16x15 cm, 19x10x8 cm ir pan.

Griautinis žmogaus kapas Nr.2.

Šiame ovalo formos, 2,43x1,1m dydžio akmenų rate, pradėjo ryšėti kapo kontūrai. Preparuojant virš kapo buvo randama gana daug stambių degėsių, kurie buvo išbarstyti duobės pakraščiais. Kapo duobės dugne taip pat rasta degėsių ir 2 brūkšniuotos keramikos šukės, rių dydžiai 4,5x3,5 cm ir 2x3 cm.

Mirusysis buvo palaidotas 2,1x0,5 m dydžio, užapvalintais mpais duobėje įkastoje į nejudintą žemę.Kapo duobė buvo apstatyakmenimis. Kapo duobės gylis nuo pilkapio pagrindo 50-55 cm.

Griaučių išlikę labai nedaug. Likę tik abiejų kojų blauzdiuliai ir šleivikauliai, pėdos kaulai, ok taip pat kai kurie smulkūs rankų kaulai, mentė, gulėjusi netoli kojų ir kiti nedideli griaučių fragmentėliai.

Sprendžiant iš išlikusių nejudintų kojų, mirusysis palaidotas aukštielninkas, galva į ŠV.

Įkapės.

Dešinėje mirusiojo galvos pusėje, smaigaliu į viršų gulėjo ležinis įmovinis, rombo formos, trikampe iškilia briauna per virį, ietigalis. Ietigalio įmovoje yra medienos liekanų. Ietigalio gis 30 cm, plunksnos ilgis-20,8 cm, įmovos ilgis-9,2 cm, jos skersio- 2,5 cm.

Skersai mirusiojo galvos, smaigaliu nukreiptas į ietigalį, gulėjo geležinis peilis, nežymiai išlenkta nugarėle. Peilio ilgis 8,7 cm, geležties ilgis 12,5 cm, jos plotis 3,4 cm_. Ant peilio įkotės yra medienos liekanų.

Mirusiojo krūtinės srityje, bet gerokai virš griaučių, buvo rastas žalvarinis įvijinis žiedas, sutrupėjęs į keturias dalis. Žiedas suktas iš pusapvalio skersinio pjūvio vielos. Žiedą sudaro 4 įvijos.

Taigi, atrodo, kad šis griautinis vyro kapas yra apiplėštas. Grobikai, ~~atrodo,~~ tiksliai žinojo palaidojimo vietą, nes čia kaip ir pilkapyje Nr.XVIII, yra neliestos mirusiojo kojos, o suardyta tik ta palaidojimo dalis, kur galėjo būti sudėtos įkapės. Atrodo, kad grobikus domino tik žalvariniai papuošalai, nes geležinis ietigalis ir peilis yra neliesti, arba likonepastebėti.

Be to, buvo dar išsemtos žemės iš duobių, esančių Š ir P pilkapio pusėse. Š pusėje esančioje duobėje jau 70 cm gylyje nuo duobės krašto buvo pasiekta nejudinta žemė. O P pilkapio esančioje duobėje dalyje buvo rasti akmenys ir nedidelė brūkšniuotu paviršiumi šukelė. Ši duobė pasirodė besanti gili-nejudinta žemė čia aptikta tik 1-1,05 m gylyje. Akmenys ir šukelė į šią duobę galėjo pakliūti, kai aplink pilkapį buvo ariamas laukas, tačiau gali būti, kad šios duobės priklauso pilkapiui ir yra su juo vienalaikės?

Pilkapio Nr.XIV R-V pjūvis.
(planas Nr. 14.)

Palikta 80cm pločio kontrolinė juosta parodė, kad pilkapis supiltas iš gelsvo smėlio, kurio storis 12-92 cm ir ant viršaus buvo apdėtas viena eile akmenų, tarp kurių susidarė derlingos juodžemės žemės sluoksnis, kurios storis 9-16-22 cm. Nejudinta žemė(šioje vietoje žvyras) buvo pasiekta 1,08 m gylyje (ties aukščiausiu pilkapio tašku).

Pjūvyje gerai matyti perkasimas, kai į pilkapio sampilą vėliau buvo įkastas degintinis žmogaus kapas. Iškastos degintiniam kapui duobės gylis maždaug 45-52 cm, o plotis maždaug 1,66 m.

Iš pilkapio pjūvio matyti, kad specialiai vieta pilkapiui nebuvo lyginama.

Pilkapis Nr.XIII.

Pilkapis Nr.XIII yra 11 m į V nuo pilkapio Nr.XIV. Šio pilkapio ilgis Š-P kryptimi 9 m, o plotis 6-6,3 m, o jo aukštis 85 cm. pilkapio šlaitas yra labai nuartas ir sampilas šioje vietoje griūa.

Pilkapio tyrimui buvo išplanuotas 10x7 m plotas. Viena Š-P kryptimi einanti kraštinė kas metrą buvo sužymėtos skaičiais nuo iki 10, o kita raidėmis A-F. R-V kryptimi buvo palikta 80 cm pločio komtrolinė juosta.

Nuėmus velėną, iškart atsidengė akmenim apkrautas pilkapio aviršius. Akmenų plotas turėjo pailgą formą: Š-P kryptimi jo ilgis ,3 m, o plotis R-V kryptimi-4,6 m(planas Nr.15.).

Akmenys krauti ant pilkapio buvo vidutinio dydžio-36x32x12cm r pan. Kai kur tarp didesnių akmenų buvo mažesnių, kurie lyg užaisydavo tarpus tarp akmenų. Mažesnieji akmenys buvo 20x11x8 cm, 2x15x8 cm, 17x14x10 cm, 11x8x5 cm ir pan.

Šios akmenų eilės kraštuose gulėjo kur kas stambesni akmenys, virtinantys pilkapio konstrukciją-47x34x26 cm, 54x32x34 cm, 42x32x 9 cm ir pan.

Tarp šios eilės akmenų kv.C-3, ir po akmenimi kv.C-6, buvo stos dvi nedidelės, rusvos spalvos, brūkšniuotu paviršiumi.šulės. Abiejų vidinės pusės pajuodusios.Tarp akmenų, kv.E-4 rasta ulkių degėsių.

Nuėmus pirmosios eilės akmenis, po jais vėl ėjo akmenų ei-, kuri užėmė mažesnį plotą ir koncentravosi pilkapio centre(plas Nr.16.). Jos dydis-4,2x3,3 m. Antroji eilė irgi krauta iš panaus dydžio akmenų kaip pirmoji-30x22x18 cm, 28x18x10 cm, 35x24x15 , 38x32x15 cm ir pan. Tarp jų buvo ir daug mažesnių-12x10x8 cm, x8x8 cm, 9x8x5 cm ir pan. P-V pilkapio dalyje gulėjo itin dideli menys-62x54x32 cm, 44x38x25 cm, 50x28x2, cm, 45x39x26 cm ir pan.

Kiek toliau nuo šio akmenų ploto P pilkapio pusėje, kv. C-8,9 buvo nedidelis akmenų plotelis iš 7 greta ir 1 atokiau guančių akmenų. Akmenys šiame plote vidutinio dydžio.

Tarp antrosios eilės akmenų aptikta daug smulkių degėsių-. B-1, B-4,5, C-6, A-4,5.

Po šia akmenų eile ėjo supiltas smėlio ir molio su žvyru uoksnis, kurio storis-26-60 cm.

Kasant šį supiltą sluoksnį kv. F-7 rasta žalvarinė įvijėlė. 9 įvijų. Ji susukta iš pusapvalio skersinio pjūvio vielos.

Griautinis žmogaus kapas Nr.1 (suardytas)

Kv. D-3 rasta stambių angliukų ir netoli jų išryškėjo tamsi ėmė, kv. D,E-3,4. Jos dydis 1,9x0,7 m. Ją preparuojant buvo rasti mulkūs kaukolės kaulai, šonkaulių fragmentai ir kiti smulkūs kauiukai. Tarp išlikusių kaulų aptikta smulkių angliukų. Jokių įkaių nerasta. Kapas orientuotas greičiausiai į ŠV. R kapo galas yra uartas. Kapas Nr.1 buvo sampile 40-45 cm gylyje. Gal būt, kapui riklausė ir žalvarinė įvijėlė rasta kv.F-7.

Semiant žemes toliau kv. A-2 rastas geležinis įmovinis lau- lapo formos ietigalis su nedidele iškilia briaunele per plunksios vidurį. Ietigalio plunksnos galas užlenktas. Ietigalio ilgis užlenkto) 23,2 cm, plunksnos ilgis 14,1 cm, įmovos-6,1 cm. Įmova žymiai kampuota. Jos skersmuo 1,2x1,4 cm.

Atrodo, kad ietigalis yra pabuvojęs ugnyje, jis labai gerai šlikęs. Ietigalis ~~yra~~ gali būti iš degintinio neišlikusio kapo, s paprotys laužyti įkapes, žinomas iš degintinių palaidojimų.

Griautinis žmogaus kapas Nr.2

Kv.C,D,E-2,3,60 cm gylyje (nuo aukščiausio pilkapio sampilo aško) molio su žvyru fone, pastebėta tamsesnės žemės dėmė, tarp viejų aptašytų, galais į žemę suleistų akmenų-32x20x25 cm ir 37x x18x30 cm dydžio (planas Nr. 17.). Dėmės dydis-2,2x1,2 m.

Preparuojant šią dėmę aptiktas griautinis žmogaus kapas Nr.2. irusysis buvo ~~palaidotas~~ paguldytas aukštielninkas, ištiestomis ojomis. Jis palaidotas galva į ŠV, 303° laipsniu kampu. Kapo duoė neg iliai, maždaug 10-15 cm įeina į nejudintą žemę.

Šis kapas, kaip ir kituose tyrinėtuose pilkapiuose, yra apiėštas. Dešiniosios kojos šlaunikaulis guli ant kairiosios kojos launikaulio, o tarp jų dubens fragmentas. Abiejų rankų kaulai nuaužyti, nėra abiejų rankų plaštakų. Stuburo ir šonkaulių likę tik eli kauliukai. Kaukuolė beveik sveika(atkritęs ir perlūžęs apatis žandikaulis). Griaučių ilgis kape 1,75 m. Sprendžiant iš kaukoės, kape palaidota moteris, kurios amžius pagal dantų nusidėvėjimą pie 35-40 metų.

Aplink mirusįjį kape pabarstyta smulkių angliukų. Krūtinės rityje, dešinėje pusėje rasta žalvarinė "D" raidės formos sagtis apkaustėliu. Sagties laukelis ir liežuvėlis puoštas įkartėlėmis., apkaustas 3 iškiliais rutuliukais.

Galima tvirtinti, kad plėšdami ir šį kapą, plėšikai tiksliai žiojo palaidojimo vieta.

Kasant toliau tas vietas, kur dar nebuvo pasiektas pilkapio agrindas, buvo randama degėsių ir šukelių.

Kv. B-9 rasta nedidelė, brūkšniuotu paviršiumi šukelė. Išorinė jos pusė ruda, brūkšniuota smulkiais horizontaliais brūkšneliais, idinė šukės pusė juoda, brūkšniuota intensyviais brūkšniais vertiaaliai.

Kv. A-2 prie pat krašto rasti 3 gana stambūs nuodėguliaix2 cm dydžio. Taip pat kv. E-4 rasta smulkių angliukų.

Maždaug pilkapio centre kv. D,E-5,6 ir kv. C,D-5,6 aptiktos vi akmenų krūsnys. Viena, kv.D,E-5,6 buvo iš 8 kompaktiškai sudėą akmenų-akmenim apkrauto ploto dydis-54x60 cm. Jis krautas iš vitinio dydžio akmenų. Kita krūsnis kv.C,D-5,6 nebuvo kompaktiškai akmenys gulėjo kiek atokiau nuo kitų. Šioje krūsnyje akmenų dyiai įvairesni. Vienas iš jų gana didelis-38x20x17 cm.

Tarpe, skyrusiame abi krūsnis, buvo pribarstyta daug degėsių. gėsiai buvo tarp abiejų krūsnių akmenų ir po jais.

Griautinis žmogaus kapas Nr.3 (apardytas)

Kv. B,C-8,9 tarp 4 akmenų-33x24x12 cm, 26x25x11 cm, 25x19x18cm, x20x18 cm dydžio, ant pagrindo smėlio fone išryškėjo tamsi 0,8x ,54 m dėmė. Ją preparuojant buvo rasti,duobėje po sampilu, žmogaus auzdikauliai ir šeivikauliai, bei keli pėdos kaulai. Sprendžiant išlikusių kaulų, mirusysis buvo palaidotas aukštielninkas, ištiesmis kojomis. Prie pėdos kaulų rastas geležinis smarkiai aprūdijęs, masyviu rombiniu spygliu, pentinas. Jokių kitų kaulų nerasta. Misysis, spendžiant iš kojų padėties, ~~mirusysis~~ buvo palaidotas galį ŠV, 321° kampu. Mirusysis palaidotas 35-40 cm gylio duobėje po lkapio pagrindu. Kapo duobė, greičiausiai buvo apstatyta akmenimis.

Šis kapas irgi, gal būt, buvo apiplėštas, bet greičiau viršunė palaidojimo dalis yra nuarta, nes ji buvo toje pilkapio vietoje, ri buvo ariama.

Maždaug 1,08(~~M GYLYJE~~ NUO ~~AUKŠČIAUSIOS PILKAPIO~~)m gylyje nuo kščiausios pilkapio sampilo vietos, buvo pasiekta nejudinta žemėje vietoje smėlis.

Pilkapio Nr.XIII, R-V pjūvis (planas Nr.18.)

Kontrolinė juosta parodė, kad pilkapio Nr.XIII sampilas susila kaip ir iš 3 sluoksnių. Viršutinis tai pilkos spalvos juodžemis, riame buvo dvi akmenų eilės-jo storis nuo 6 iki50 cm storio. V

Institutas
Archeologijos sektor...
N. 615

ariamas. Čia iki nejudintos žemės eina tik juodžemio sluoksnis, o po juo supiltų sluoksmių nėra, jie nuarti ir sumaišyti.

Antras sluoksnis-tai supiltas gelsvo smėlio sluoksnis-jo storis iki 20 cm.

Po šiuo sluoksniu ėjo irgi piltas molio su žvyru sluoksnis, kurio storis kraštuose kiek didesnis nei per vidurį ir siekė 12-30-40 cm gylio.

Po šiuo sluoksniu buvo nejudinta žemė- gelsvas smėlis, kuris buvo pasiektas 1,08 cm gylyje nuo aukščiausio pilkapio taško.

Iš pjūvio, atrodo, kad vieta pilkapiui nebuvo specialiai lyginta.

Išvados

1. Eitulionių pilkapyne dabar yra 21 pilkapis. Gali būti, kad pilkapių dar neseniai buvo daugiau, bet dabar jie yra visai sulygin-ti su žeme.

1978 m. birželio-liepos mėn. TIM tyrė labiausiai suardytą pilkapynoxx dalį (pilkapius Nr.XIII,XIV,XVIII,XIX).

2. Visi tyrinėti pilkapiai yra panašūs savo konstrukcija.Pil-kapiai apdėti 2 akmenų eilėmis (pilk.Nr.XIII,XVIII,XIX), tik pilka-pis Nr.XIV turi vieną akmenų eilę. Pilkapių sampilai buvo pilami iš aplinkinės žemės-smėlio, molio su žvyru. Vieta pilkapiams specialia nebuvo ruošiama. Akmenys į pilkapius dėti vidutinio dydžio(vieno žmo-gaus lengvai pakeliami). Tarpai tarp akmenų buvo"užtaisomi" mažes-niais akmenimis ~~ir nuoskalomis~~. Akmenų eilių pakraščiuose buvo deda-mi didesni akmenys, kad tvirtintų pilkapio konstrukciją.

3. Pilkapiuose Nr.XIII,XIV,XVIII rasti suardyti ar labai apar-dyti griautiniai kapai. Griautiniai kapai buvo įrengiami negiliose 40-45 ~~55~~ cm gylio pailgose duobėse po sampilu, ~~Matyt, kapo duobės kraš-tai~~ arant pilkapio pagrindo laidoti aukštielninki(išskyrus pilk. Nr.XVIII, kapą Nr.1, kur miru-sis greičiausiai buvo paguldytas kniūpsčias), galvomis į Š-V. Ma-tyt kapo duobės kraštai buvo apstatomi tašytais akmenimis.

Pilkapyje Nr.XIX-jokio palaidojimo nerasta, nors Š pilkapio sėje ir buvo aptikta iškasta kapo duobė po sampilu, gausiai pa-rstyta degėsiais ir kur buvo numesta nedidelė šukelė brūkšniuotu viršiumi.

4. Laidojimo metu, matyt, buvo atliekamos apeigos su ugnimi. Kapių sampiluose(išskyrus pilkapį Nr.XVIII) pastoviai buvo aptin-ami smulkūs degėsiai. Jais buvo barstomos ir kapų duobės. Be to, vi-ose pilkapiuose (išskyrus Nr.XVIII) buvo randamos smulkios, brūkš-niotos šukelės.

5. Visi tyrinėtuose pilkapiuose rasti griautiniai kapai buvo suplėšti (gal būt, išskyrus kapą Nr.3, pilkapyje Nr.XIII). Atrodo,

plėšikus domino tik žalvariniai dirbiniai, nors, žinoma, geleži-
i dirbiniai galėjo likti nepastebėti. Geležiniai dirbiniai buvo
ti apiplėštuose pilkapių Nr.XIII ir XIV kapuose. Kapuose rasti tik
lkūs žalvariniai dirbiniai-diržo sagtis (pilkapis Nr.XIII, kapas
2) ir žalvarinis įvijinis žiedas (pilkapis Nr.XIV, kapas Nr.1).

Visuose kapuose yra suardyta galvos-krūtinės sritis, kur ir kon-
truodavosi įkapės. Dažnai rankų riešai nukirsti. Tai rodo, kad plė-
ai, greičiausiai tiksliai žinojo palaidojimo vietą ir kryptį. Gal
, palaidojimo vieta buvo pažymėta.

6. Griautiniuose kapuose aptiktos įkapės negausios-pilkapio Nr.
I kape Nr.2, rasta žalvarinė "D" formos diržo sagtis, o kape Nr.3
žinis su masyviniu rombiniu spygliu pentinas.

Pilkapio Nr.XIV kape Nr.1 rasta karklo lapo formos įmovinis ieti-
s, su iškilia briauna per plunksnos vidurį ir geležinis nedidelis
is. Kiek aukščiau virš kapo rastas įvijinis žalvarinis žiedas irgi,
t, priklauso šiam kapui.

Be to, pilkapio Nr.XIII sampile buvo rastas lauro lapo formos įmovinis
žinis ietigalis su nedidele briauna per plunksnos vidurį. Jis per-
tas.

7. Pilkapio Nr.XIV sampile rastas degintinis žmogaus kapas. Sude-
i žmogaus kauliukai su pelenais ir degėsiais supilti į pailgą duo-
-30x24x5,5 cm dydžio. Kartu su jais rastas smulkių geležinės plokš-
s liekanų.

8. Eitulionių pilkapiai turėtų priklausyti jotvingių gentims.
m. tyrinėjimai leidžia datuoti griautinius kapus IV a. pab.-V a.,
gintinį kapą I m.e. tūkstantmečio antrąja puse.

RADINIŲ SĄRAŠAS

Pilkapis Nr.XIII.

1. Ietigalis įmovinis geležinis, lauro lapo formos plunksna. Per
ksnos vidurį eina iškili briauna. Ietigalio plunksnos galas užlenk-
įmova nežymiai kampuota. Ietigalio(sulenkto) ilgis 23,2 cm, plunks-
ilgis 14,1, įmovos-6,1. Ietigalio plunksnos plotis plačiausioje vie-
2,8 cm, įmovos skersmuo-1,2-1,4 cm. Ietigalis rastas sampile po
ąja akmenų eile.

2. Įvijėlė žalvarinė, susukta iš keturkampio skerspjūvio vielos.
ėlė susukta iš 9 apvijų. Rasta pilkapio sampilo pakraštyje, po
ąja akmenų eile.

3. Sagtis žalvarinė "D" raidės formos su apkalu. Apkalas sulenk-
iš žalvarinės skardos ir pritvirtintas prie sagties 3 kniedėmis.
las puoštas 3 iškiliais gumbeliais. Sagties lankelis puoštas tri-
skersiniais brūkšneliais. Sagties lan-

kelio dydis 3,8x8 cm. Apkalo dydis 3,5x2,2 cm. sagtis rasta kape Nr.2.

4. Pentinas, geležinis aprūdijęs su masyviu rombo formos spygliu. Vienas pentimo galas nulūžęs. Pentino lankelis prie spyglio praplatintas. Pentino ilgis 7,8 cm, plotis-1,1-2,4 cm, spyglio aukštis 2,4 cm. Pentinas rastas kape Nr.3.

Pilkapis Nr.XIV.

5. Ietigalis geležinis įmovinis. Ietigalio plunksna rombo formos. Per ietigalio plunksnos vidurį eina iškili briaunelė. Ietigalis didelis, ~~gana~~ masyvus. Ietigalio ilgis 30 cm, plunksnos ilgis 20,8, įmovos ilgis 9,2 cm, įmovos skersmuo 2,5 cm. Ietigalis rastas kape Nr.2.

6. Geležinis kriauninis peilis, truputį išlenkta nugarėle. Peilio ilgis 18,7 cm, geležtės ilgis 12,5 cm, geležtės plotis 3,4 cm. Peilis buvo medine rankena, ant įkotės išliko daug medžio. Įkotės ilgis 6,4 cm. Peilis rastas kape Nr.2.

7. Žiedas žalvarinis įvijinis. Lūžęs į 4 dalis. Susuktas iš pusapvalaus skersinio pjūvio 0,2 cm storio vielos. Žiedas suktas iš 6 įvijų. Žiedas rastas kape Nr.2.

Trakų istorijos muziejaus skyriaus
vedėjas A. Bliujus /ABlj/.

Lietuvos TSR Istorijos
Institutas
Archeologijos sektorius
Nr. 615

Š U K I Ų S Ą R A Š A S

Pilkapis Nr.XIX

8. Lipdyto puodo šono fragmentas. Iš išorės pusės šukelė rusvos spalvos, brūkšniuota giliais neryškiais horizontaliais brūkšniais. Vidinėje pusėje juosvos spalvos, brūkšniuota giliais padrikais brūkšniais įvairiomis kryptimis. Molio masėje yra daug stambių grūstų akmens priemaišų. Šukė rasta tarp pirmosios ~~akmenų~~ eilės akmenų kv.D-4. Šukės dydis 3,2x3 cm, storis 1 cm.

9. Lipdyto puodo šono fragmentas. Iš išorinės pusės šukė rusvos spalvos, brūkšniuota horizontaliais labai neryškiais brūkšneliais. Vidinėje pusėje šukelė juodos spalvos, joje matyti du gilūs vertikalūs brūkšniai. Molio masėje matyti smulkių grūsto akmens priemaišų.Šukė rasta tarp antrosios akmenų eilės akmenų kv. A-4. Šukės dydis 3,2x3,4 cm, storis 0,9 cm.

10. Lipdyto puodo šono fragmentas.Iš išorės pusės šukelė blausiai rusvos spalvos, brūkšniuota giliais neplačiais brūkšniais, einančiais įkypai. Vidinėje pusėje šukė juoda, nebrūkšniuota. Molio masėje yra grūsto akmens priemaišų. Šukės dydis 2,4x2,6 cm, storis 0,8-1 cm. Šukė rasta tarp antrosios eilės akmenų kv. D-5.

11-24. Įvairių lipdytų puodų dalių fragmentai, rasti pilkapio sampile. Daugiausia tai puodų šonų dalys. Šukės labai nedidelės. Visų jų vidinės pusės yra juodos, o išorinės rusvos, pilkos , rudos. Visos jos yra brūkšniuotu paviršiumi, brūkšniavimas yra arba įvairiomis kryptimis, arba horizontalus. Brūkšniavimas labai nežymus. Vidinėje pusėje brūkšniavimas dar labiau netvarkingesnis.

25. Lipdyto puodo brūkšniuotu paviršiumi šono fragmentas.Išorinė šukės pusė rudos spalvos, brūkšniuota negiliais horizontaliais brūkšneliais, vidinėje pusėje ji juoda, brūkšniuota vertikaliai, giliais, gerai matomais brūkšniais. Molio masėje yra stambių grūsto akmens priemaišų.Šukės dydis 3,6x3,7, storis 0,9 cm.

Pilkapis Nr.XIII.

26. Lipdyto puodo brūkšniuotu paviršiumi šono fragmentas.Išorinėje pusėje šukelė rusvos spalvos, ji brūkšniuota negiliais horizontaliais brūkšneliais, o vidinė pusė juoda, nebrūkšniuota. Molio masėje yra grūsto akmens priemaišų. Šukės dydis 2,8x4 cm, storis 0,8 cm. Šukė rasta tarp pirmos eilės akmenų kv.C-3.

27. Lipdyto puodo brūkšniuotu paviršiumi pakraštėlio fragmentas. Pakraštėlis neprofiliuotas, baigiamas užapvalinimu. Išorinėje pu-

sėje šukė ruda, brūkšniuota horizontaliais plonais, neryškiais brūkšneliais. Vidinėje pusėje šukė juosva, brūkšniuota horizontaliais brūkšniais. Molio masėje yra smulkių grūsto akmens priemaišų. Šukės dydis 3,1x3,8 cm, storis 0,7 cm. Šukė rasta po pirmos eilės akmenim kv.C-6.

28. Lipdyto puodo brūkšniuotu paviršiumi šono fragmentas. Išorinėje pusėje šukė ruda, brūkšniuota horizontaliais ryškiais brūkšneliais, vidinėje pusėje šukė juoda, brūkšniuota giliais vertikaliais brūkšniais. Molio masėje yra smulkių grūsto akmens priemaišų. Šukės dydis 3,4x2,9, storis 0,9 cm. Rasta pilkapio sampile, kv. B-9.

29-41. Žiesto puodo įvairių dalių fragmentai. Visos šukės priklauso tam pačiam puodui. Puodas iš išorės rudos spalvos iš vidaus pajuodęs. Puodas buvo stipriai profiliuotas, pakraštėlis lengvai atlenktas į išorę. Virš petelių puoštas neaukšta bangele, kuri vietom labiau primena zigzagą. Nuo petelių į apačią puodas puoštas plačiais negiliais grioveliais, einančiais horizontaliai.

42. Lipdyto puodo brūkšniuotu paviršiumi šono fragmentas. Išorėje šukė rudos spalvos, brūkšniuota horizontaliais, stambiais neryškiais brūkšniais. Vidinė šukės pusė pilka, lygi. Molio masėje matyti daug grūsto akmens priemaišų. Šukės dydis-3,1x2,7 cm, storis 1,8 cm. Šukė rasta po akmenim kv.D-5.

43-44. Lipdyto puodo dugno ir sienelių fragmentas. Iš išorinės pusės šukė rusvos spalvos, lygiu paviršiumi. Dugnas aptrupėjęs. Maždaug per 2 cm nuo dugno aplinkui puodą yra įspaustas 0,3 cm pločio plokščias griovelis. Vidinėje pusėje šukė juodos spalvos, brūkšniuota horizontaliais negiliais brūkšneliais. Molio masėje daug smulkių grūsto akmens priemaišų. Šukės dydis 3,8x8,1cm, dugno storis 0,8 cm, sienelių storis 1 cm. Šukės rastos kv.A-1, pilkapio sampile.

45-47. Lipdytų puodų, brūkšniuotu paviršiumi, šonų fragmentai. Išorinėje pusėje šukės rusvos spalvos brūkšniuotos giliais horizontaliais brūkšniais. Vidinėje pusėje pajuodusios, brūkšniuotos nežymiai įvairiomis kryptimis. Šukės rastos kv. A-3, B-2, E-3, maždaug 75-80 cm gylyje.

Lietuvos TSR MA Istorijos
institutas
Archeologijos sektorius
Nr. 615

FOTONUOTRAUKŲ SĄRAŠAS

1. Pilkapis Nr.XVIII, vainiko dalis ŠV pilkapio dalyje.
2. Pilkapis Nr.XVIII, kapas Nr.1.
3. Pilkapis Nr.XVIII, R-V pilkapio pjūvis iš P pusės.

4. Pilkapis Nr.XIX, 1-moji akmenų eilė iš P pusės.
5. Pilkapis Nr.XIX, 2-oji akmenų eilė iš R pusės.
6. Pilkapis Nr.XIX, R-V pilkapio pjūvis iš P pusės.

7. Pilkapis Nr.XIV, pilkapis, nuėmus velėną.
8. Pilkapis Nr.XIV, degintinis kapas Nr.1.
9. Pilkapis Nr.XIV, akmenų krūsnis kv. D,E-4,5.
10. Pilkapis Nr.XIV, akmenų krūsnis kv. C,D,E-3,4,5,6, buvusi po akmenim kv. D,E-4,5.
11. Pilkapis Nr.XIV, kapo Nr.2 duobė apstatyta akmenim.
12. Pilkapis Nr.XIV, kapas Nr.2.
13. Pilkapis Nr.XIV, R-V pilkapio pjūvis iš P pusės.

14. Pilkapis Nr.XIII, pilkapio vaizdas iš R pusės nuėmus velėną.
15. Pilkapis Nr.XIII, pilkapio vaizdas iš V pusės nuėmus velėną.
16. Pilkapis Nr.XIII, 2-oji akmenų eilė Š pilkapio pusėje.
17. Pilkapis Nr.XIII, 2-oji akmenų eilė iš V pusės.
18. Pilkapis Nr.XIII, kapas Nr.2.
19. Pilkapis Nr.XIII, kapas Nr.3.
20. Pilkapis Nr.XIII, R-V pilkapio pjūvis iš P pusės.

J

2

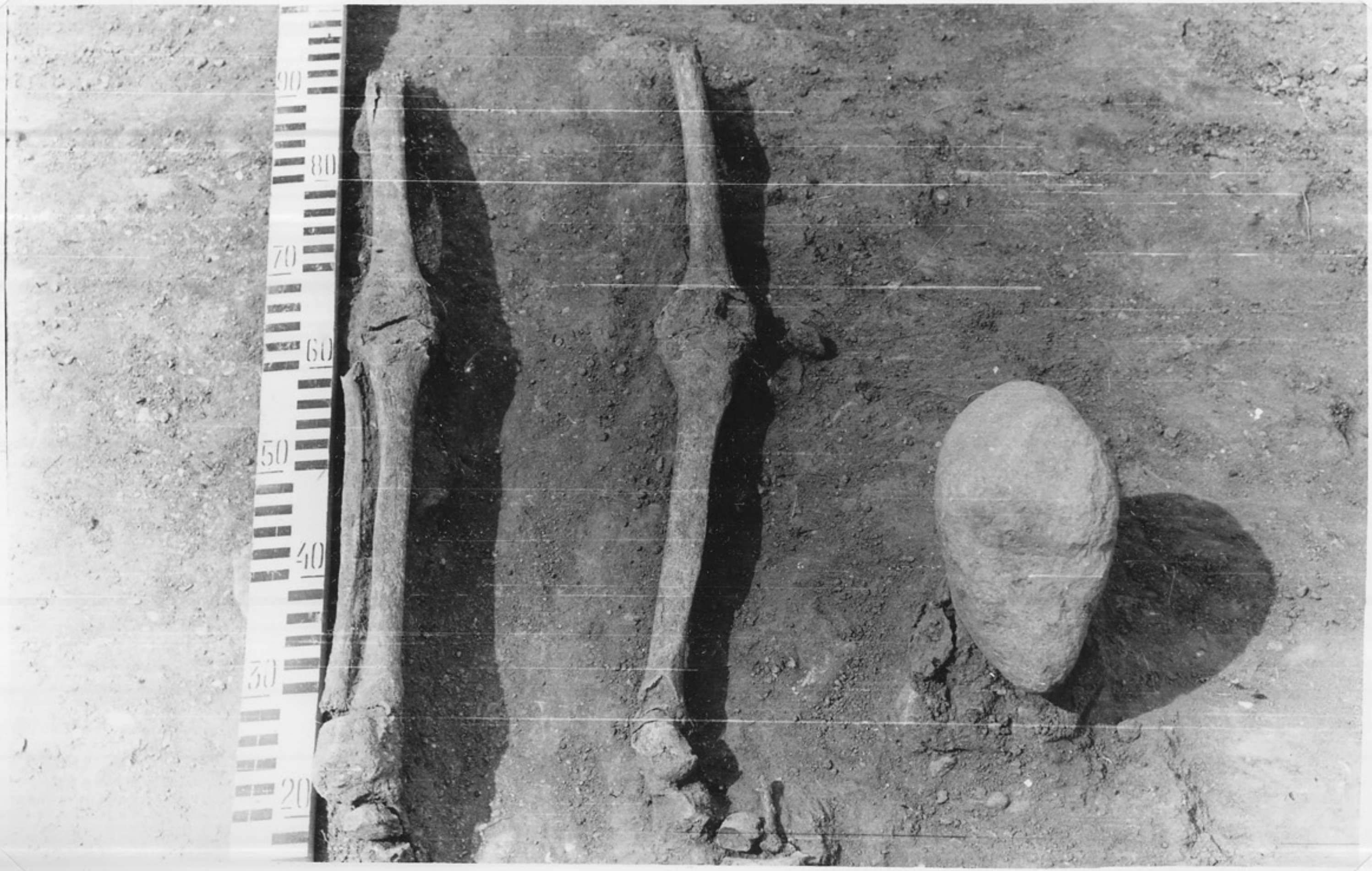

8
7
6
5
4
3
2
1

9

2

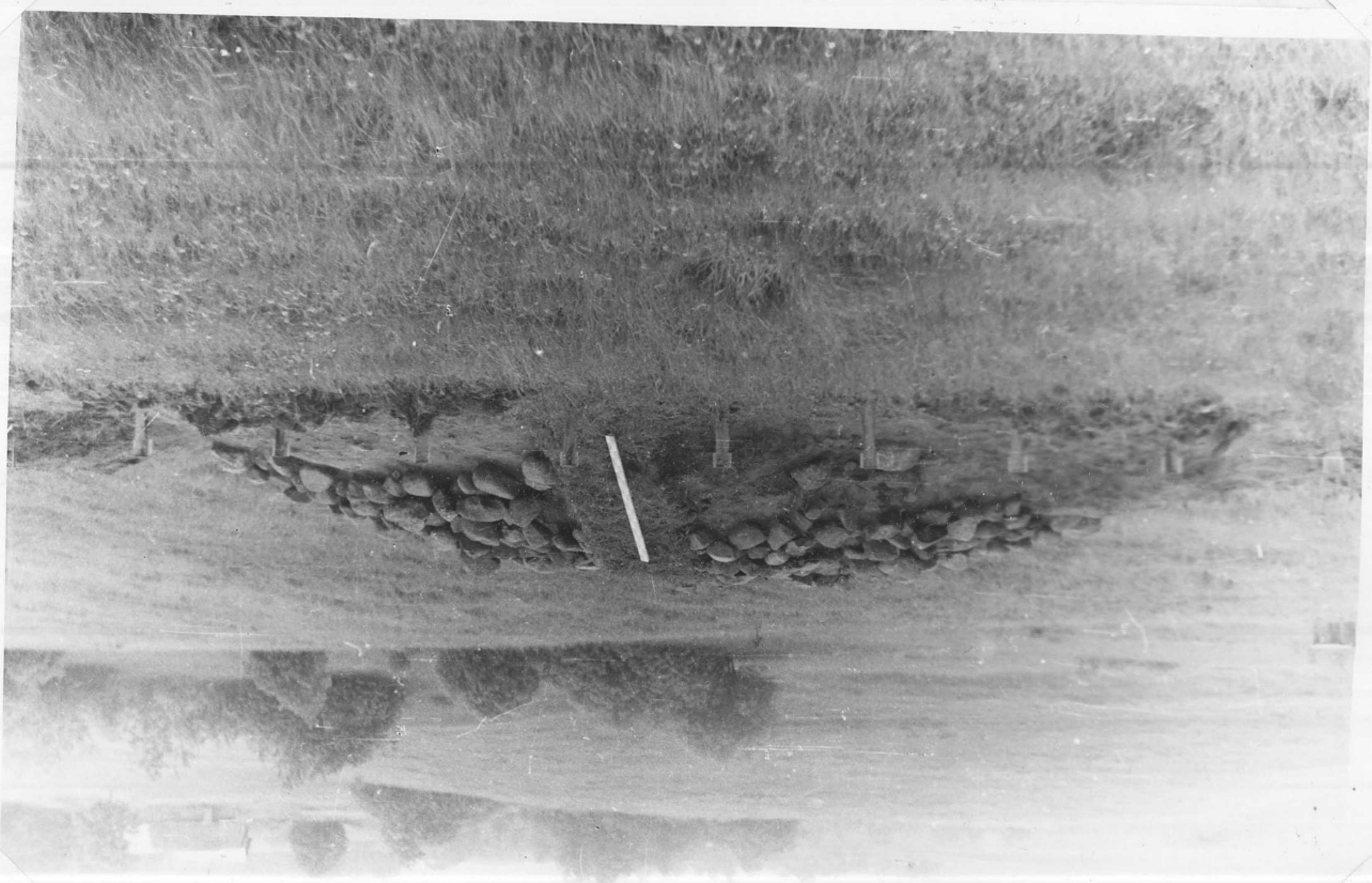

8

6

9
8
7
6
5

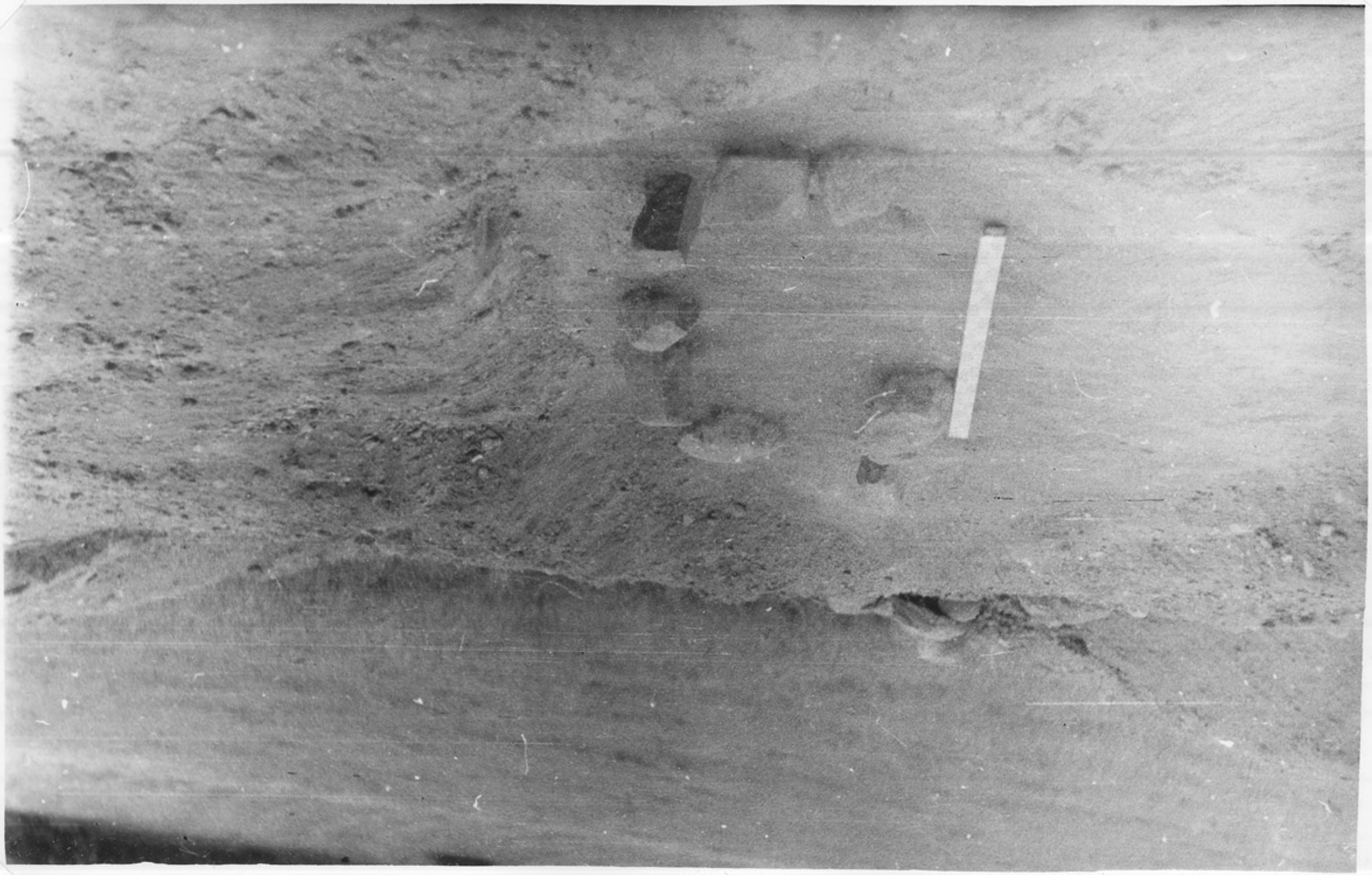

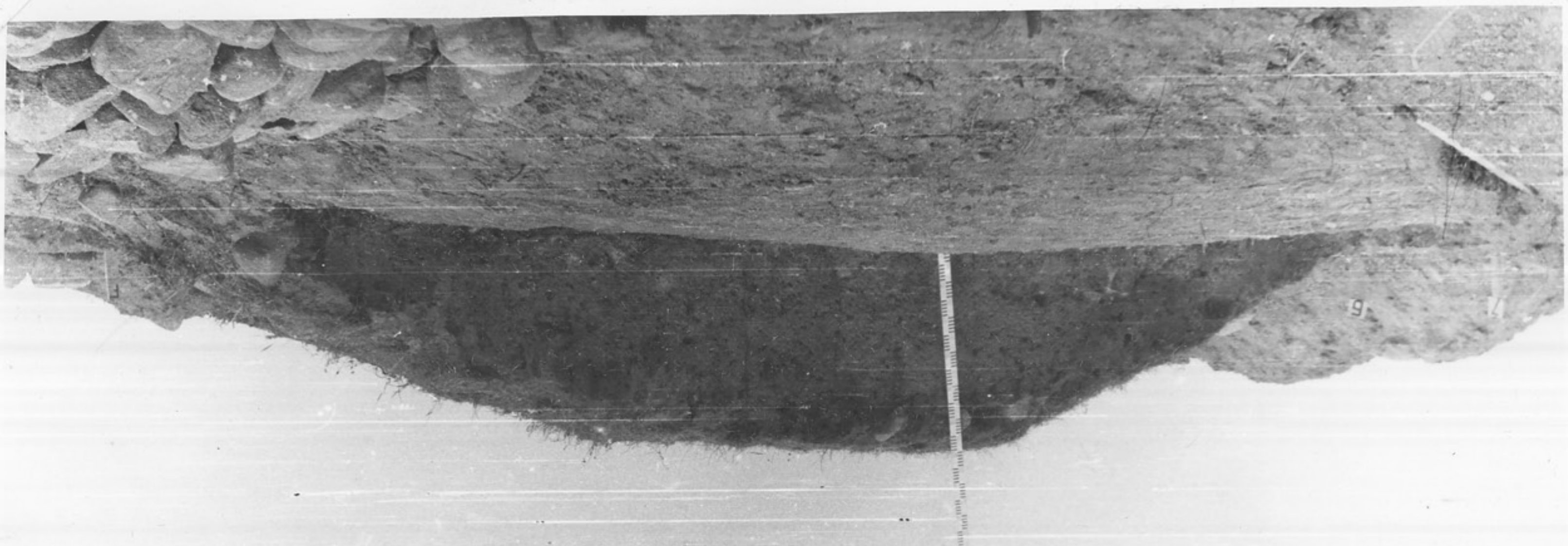

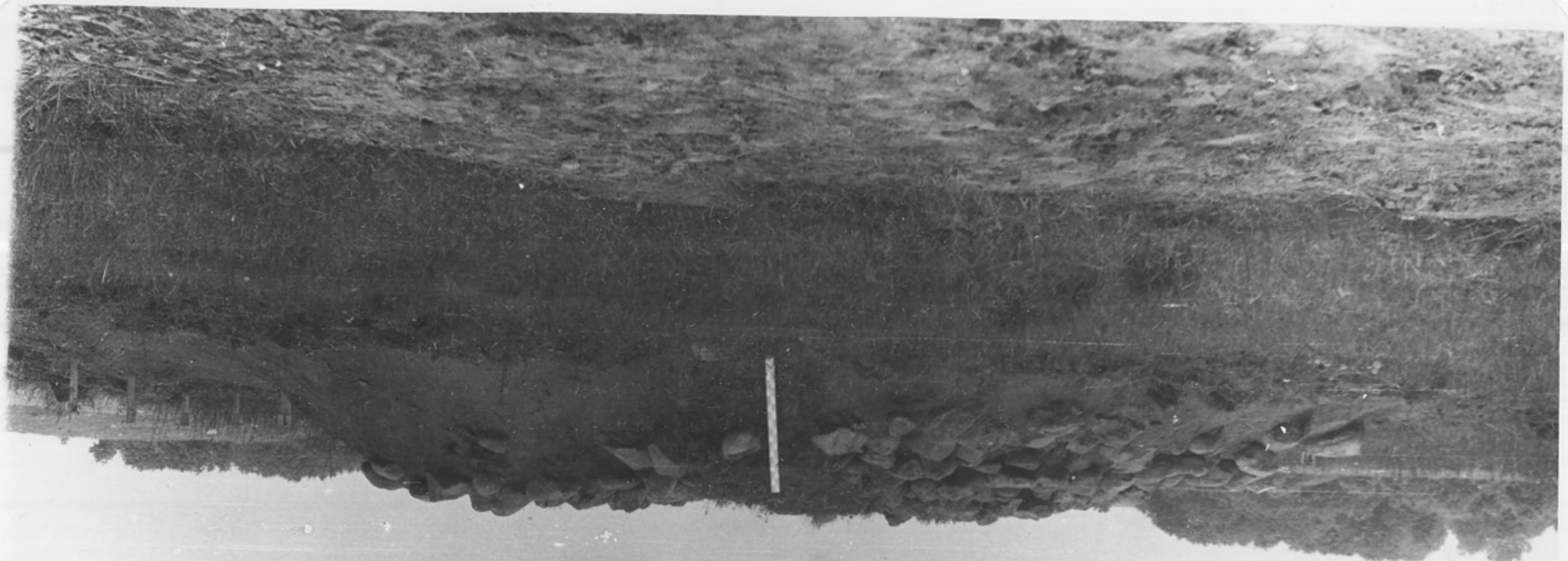

17

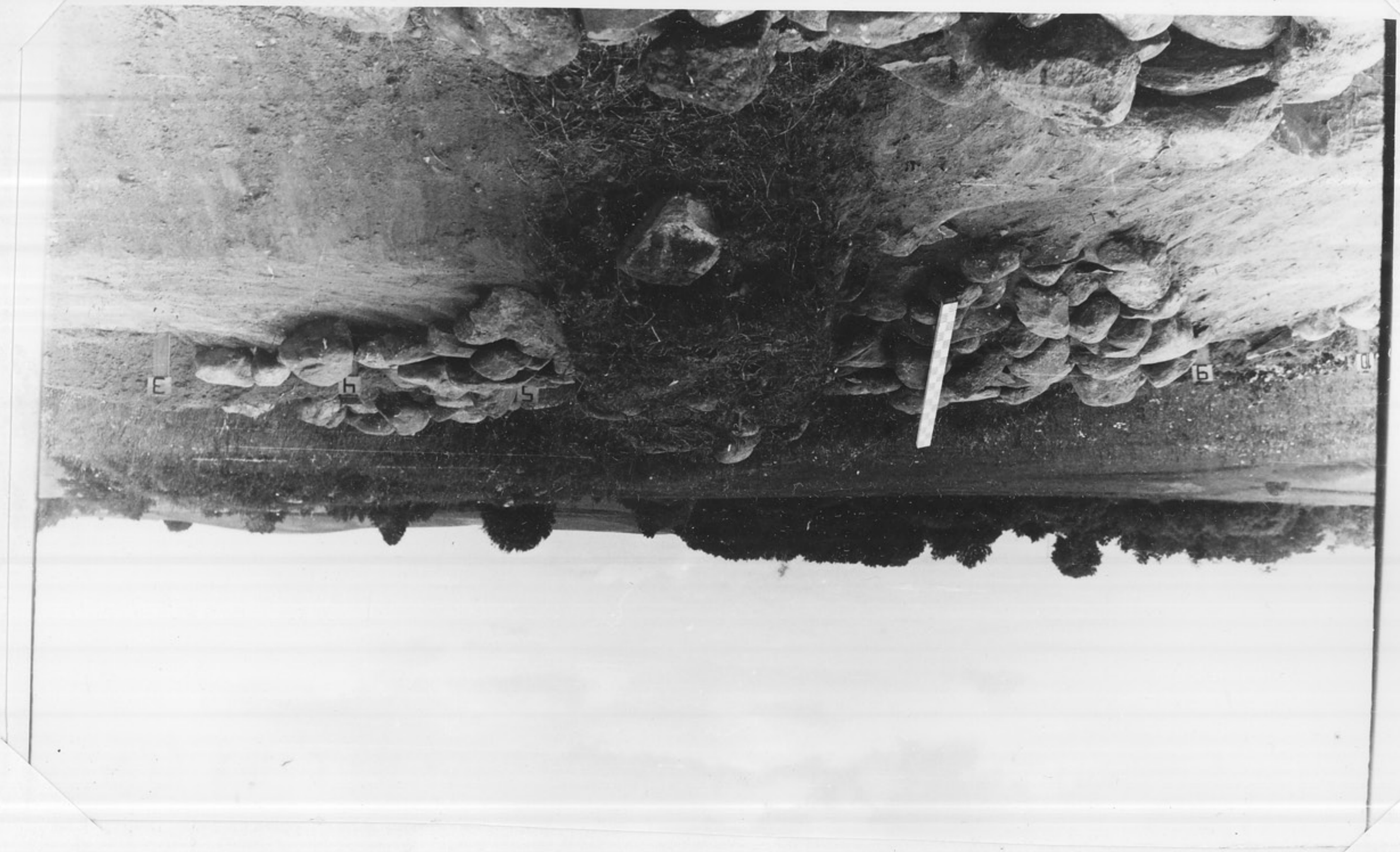

60
50
40
30
20
10

20

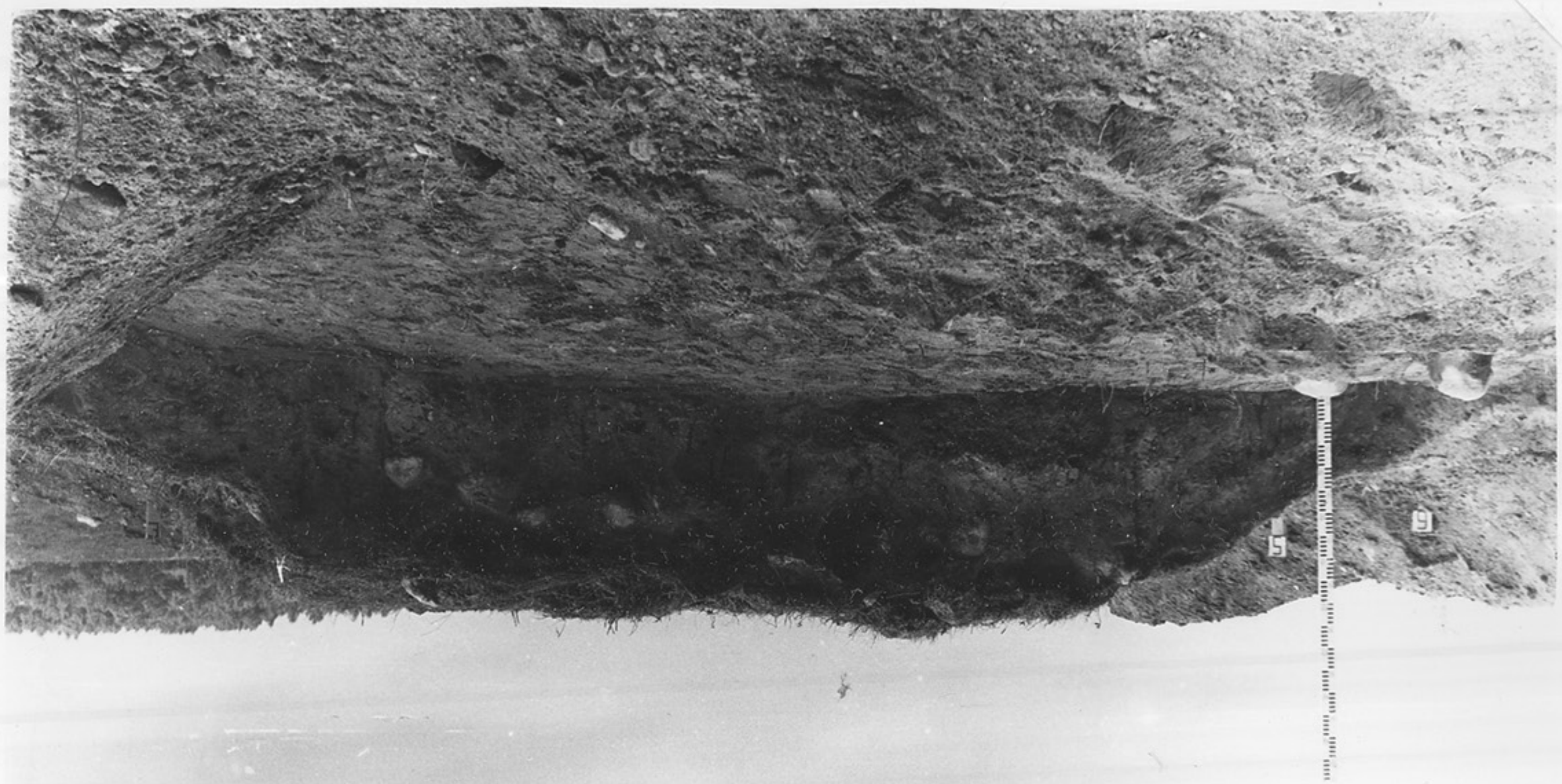

TULIONIŲ PILKAPYNO /TRAKŲ RAJ/ SITUACINIS PLANAS

NR. 1

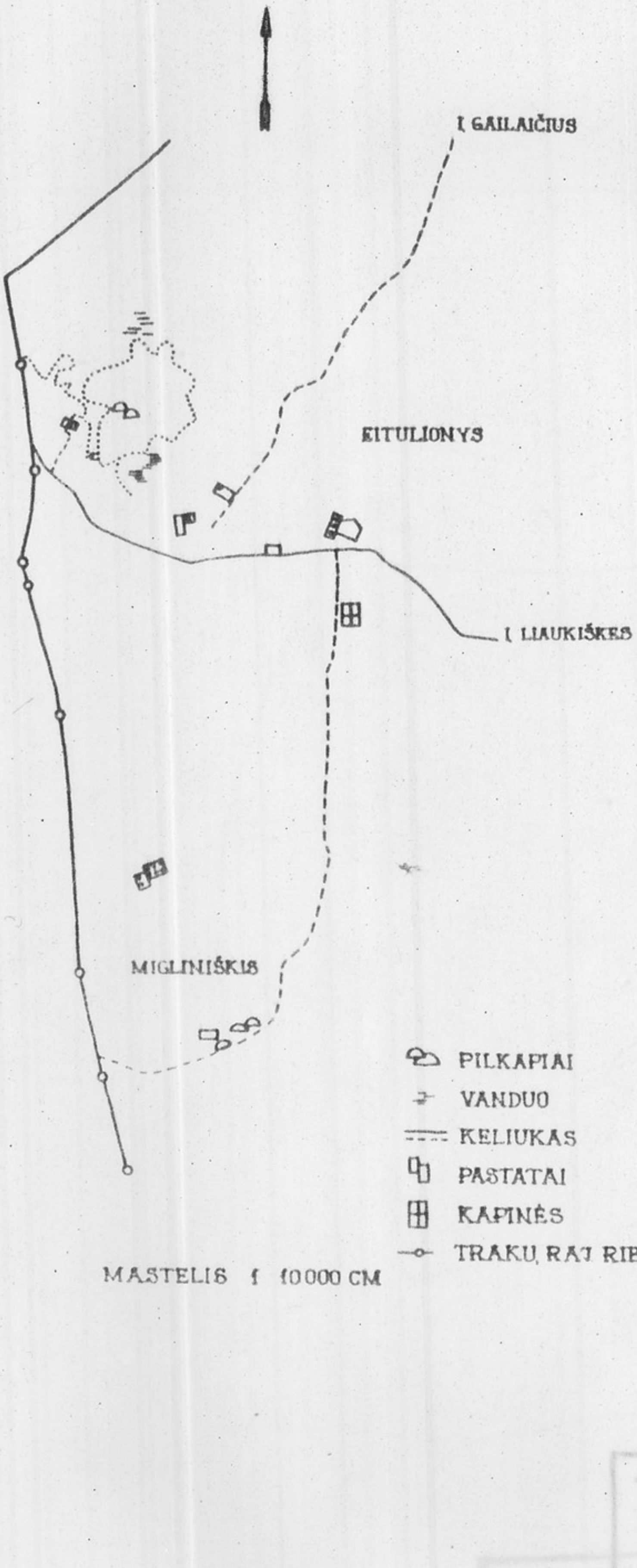

MASTELIS 1 10000 CM

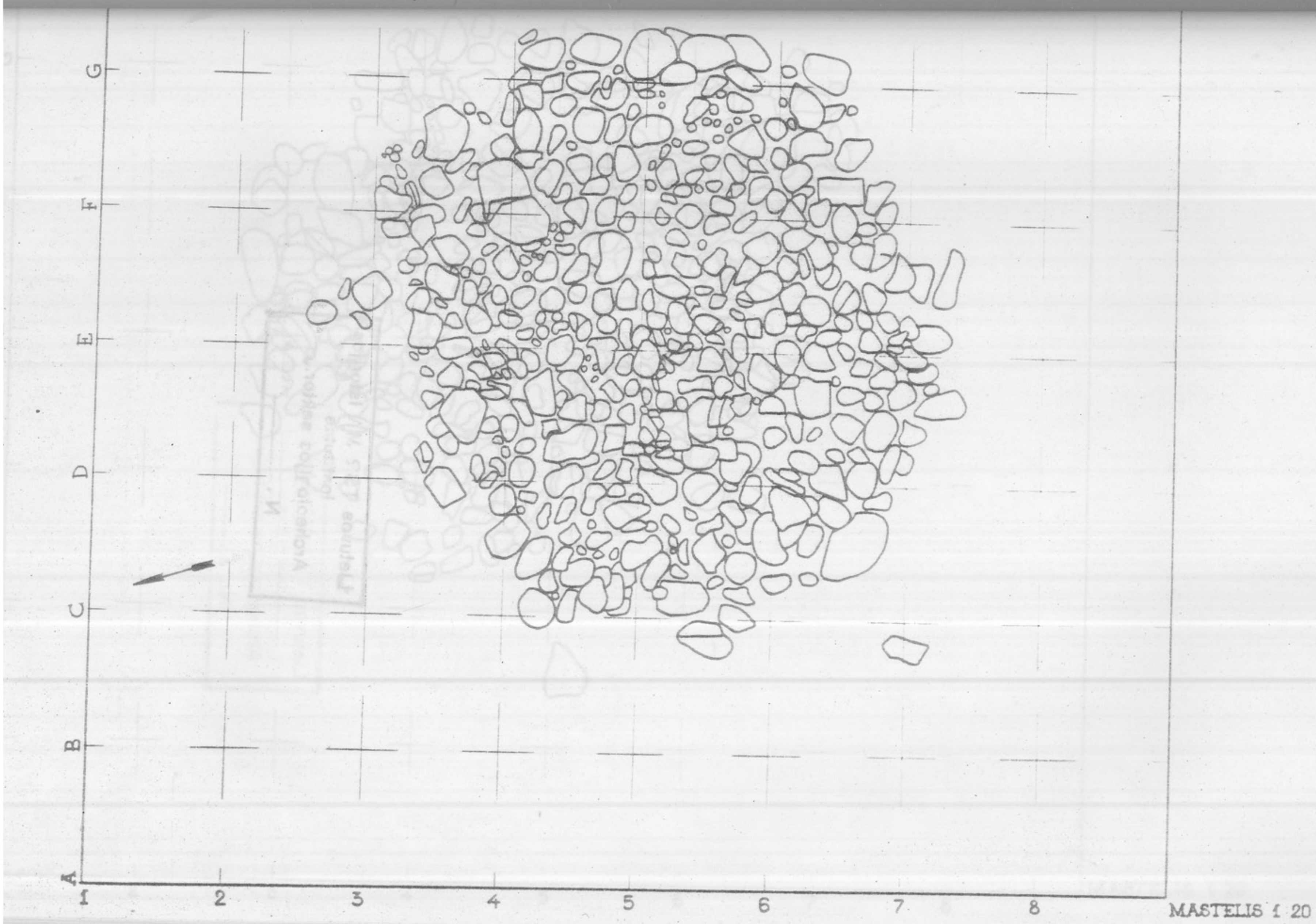

MASTELIS 1 20

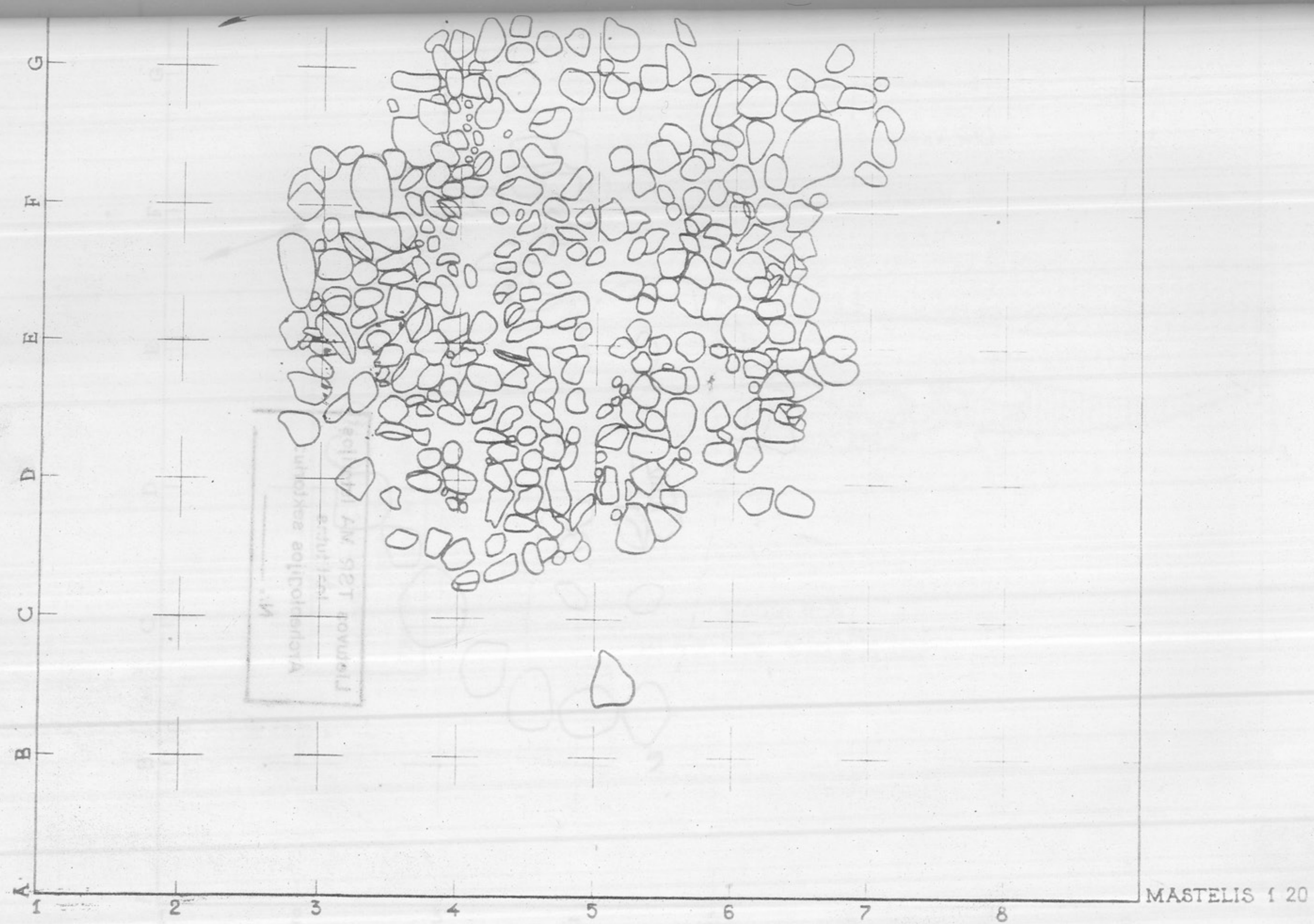

MASTELIS 1 20

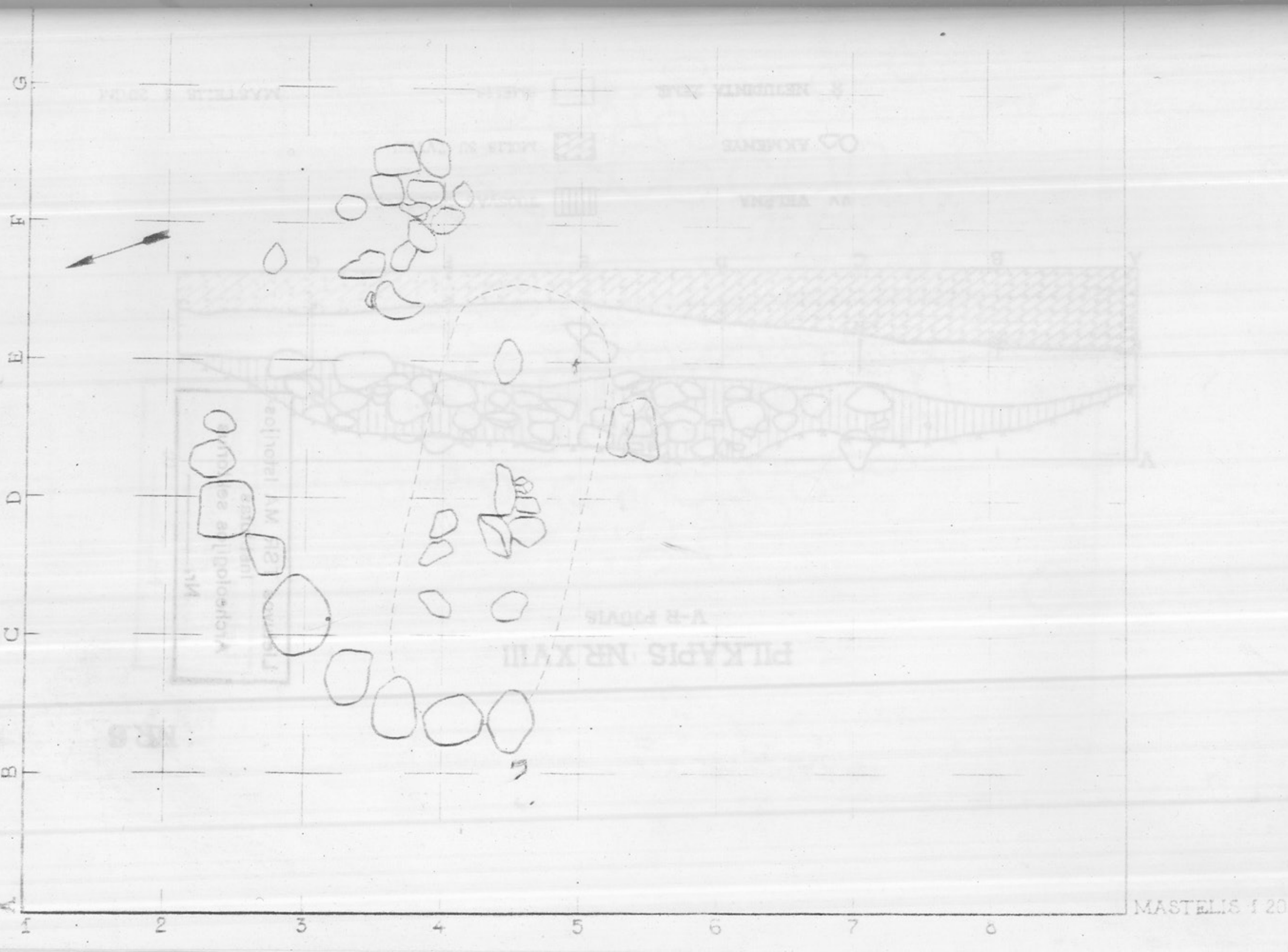
G
F
E
D
C
B
A
1
2
3
4
5
6
7
8
MASTELIS 1 20

NR.6

PILKAPIS NR.XVIII

V-R PJŪVIS

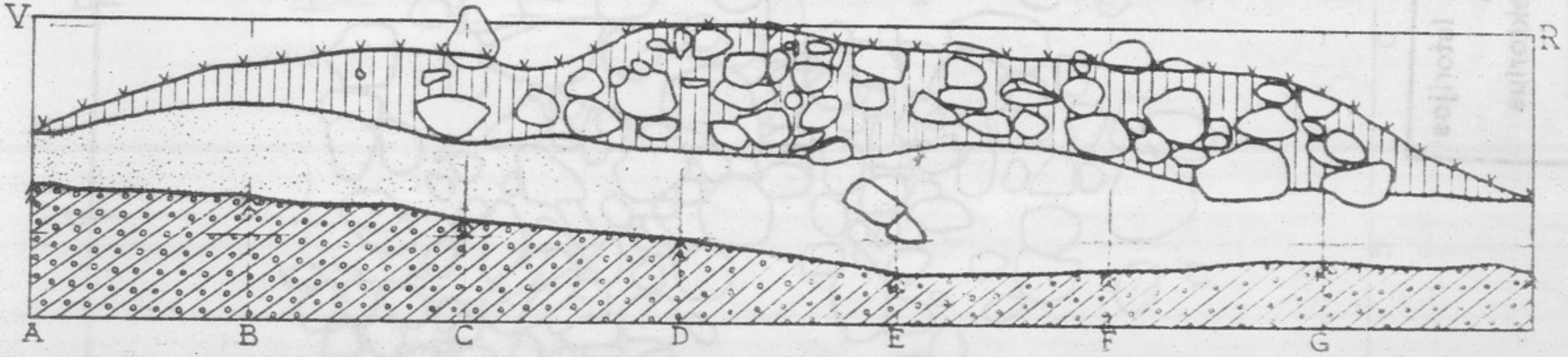

VV VELĖNA

AKMENYS

NETUDINTA ŽEMĖ

JUOSVAS JUODŽEMIS

MOLIS SU ŽVYRU

SMĖLIS

MASTELIS 1 20CM

PILKAPIS NR. XIX

PIRMOTI AKMENU EILĖ

NR. 7

DEGĖSIAI

• GELEŽINIS NEAIŠKIOS PASKIRTIES DIRBINYS

PILKAPIS NR. XIX

NR.8

ANTROJI AKMENŲ EILĖ

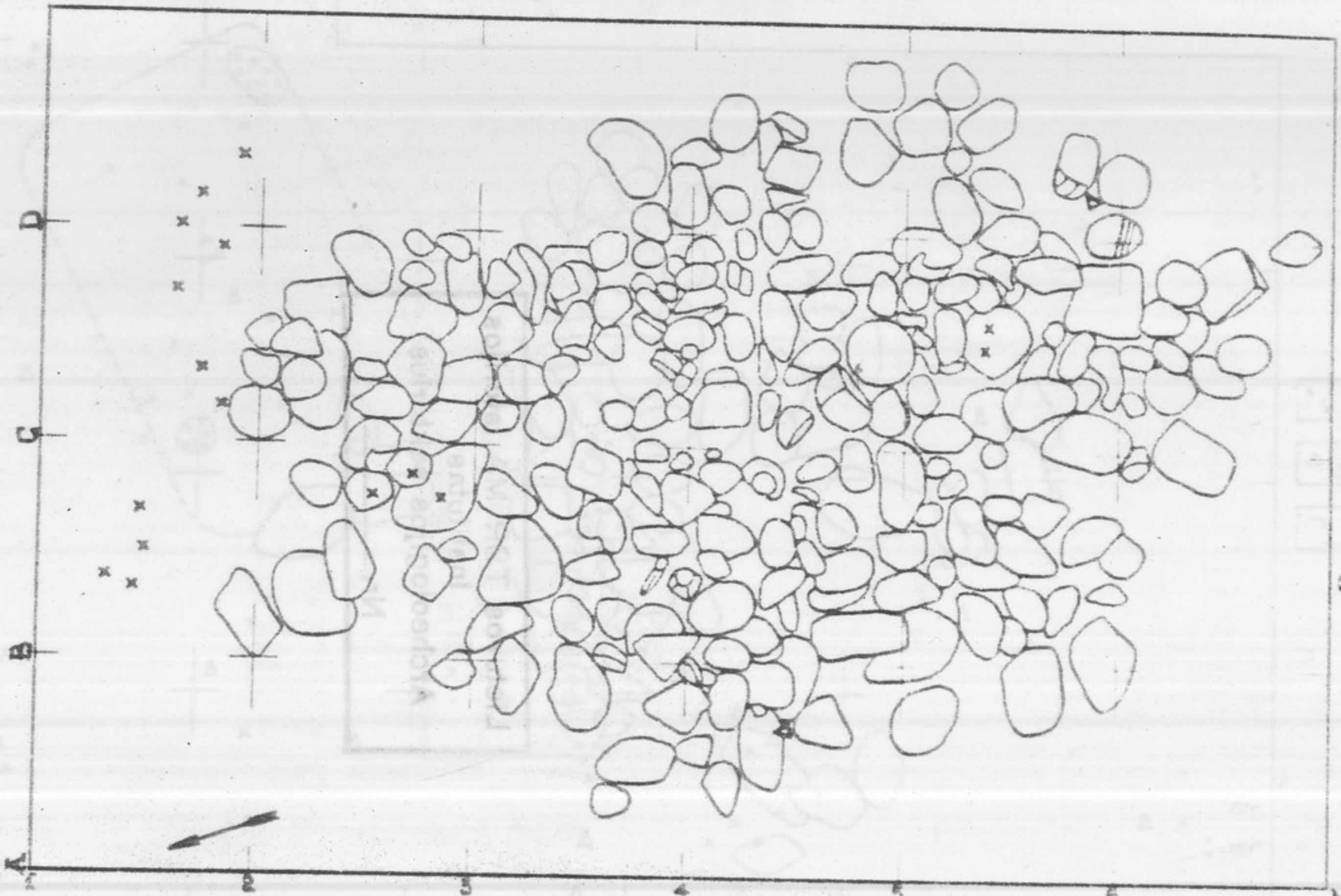

MASTELIS 1:20 CM

PILKAPIS NR.XIX

TREČIOJI AKMENŲ EILĖ

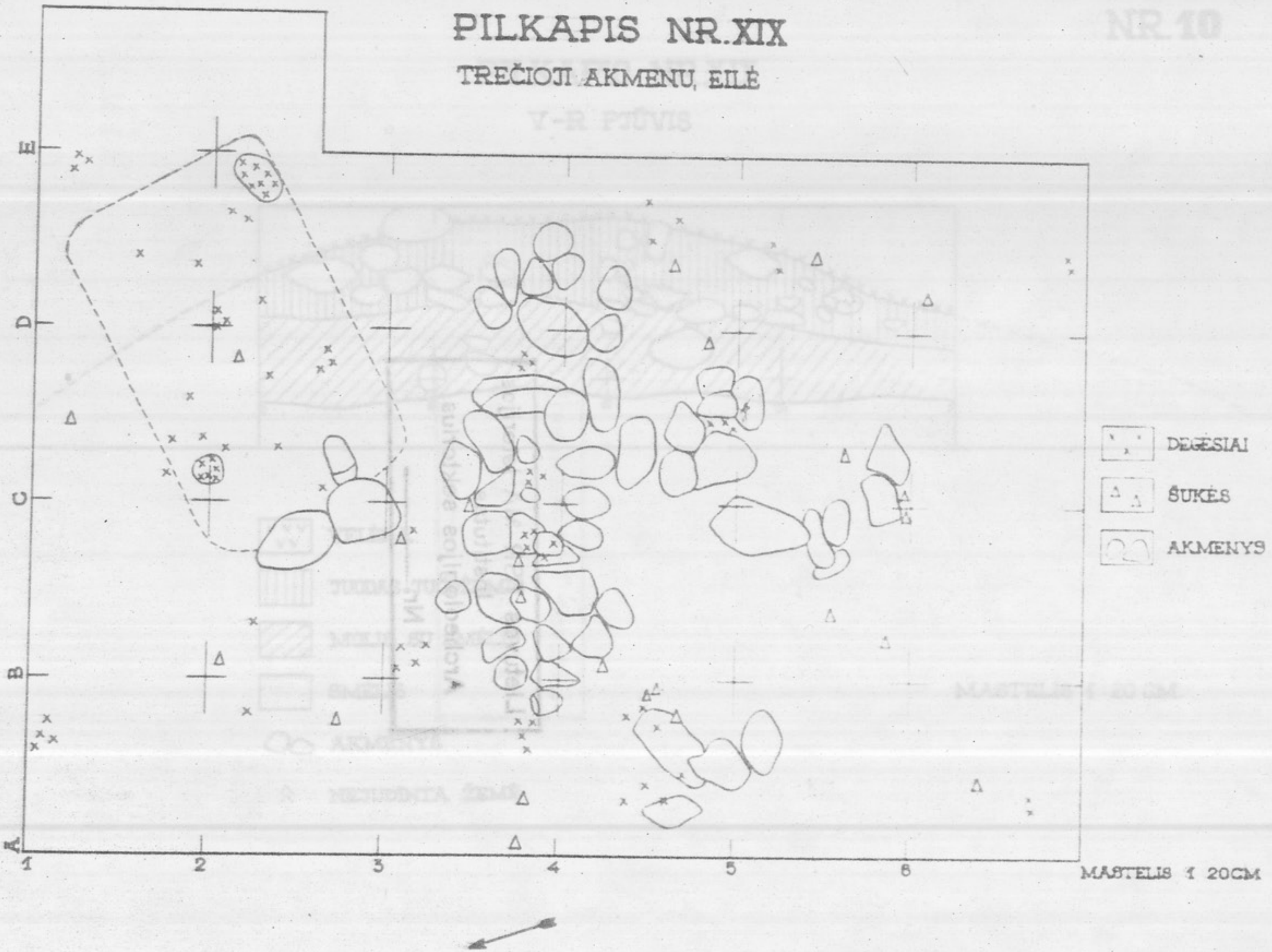

PILKAPIO NR.XIX

V-R PJŪVIS

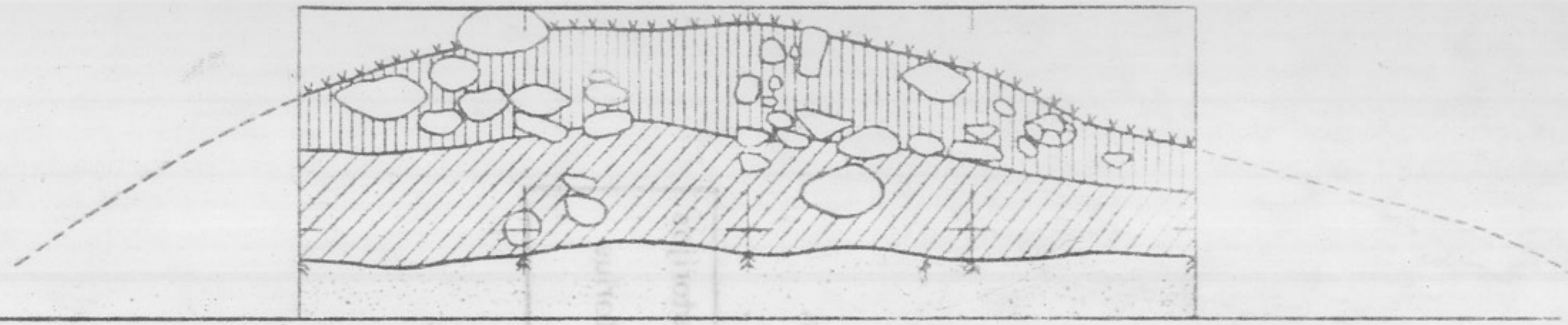

VELĖNA

JUODAS JUODŽEMIS

MOLIS SU SMĖLIU

SMĖLIS

AKMENYS

NETUDINTA ŽEMĖ

MASTELIS 1:20 CM

PILKAPIS NR. XIV

V-R PJŪVIS

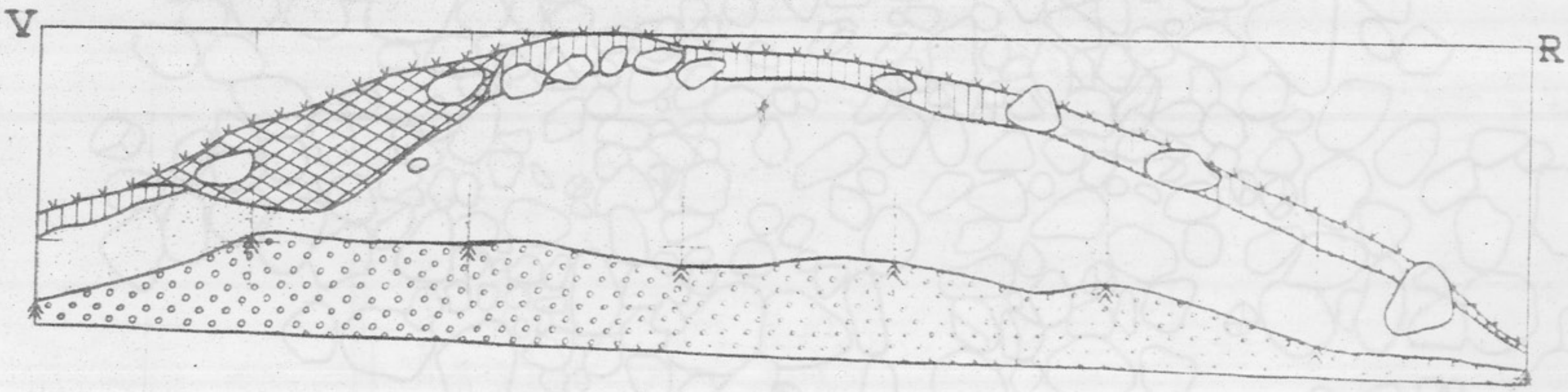

VELĖNA

PERKASIMAS

JUODŽEMIS

SMĖLIS

ŽVYRAS

NETUDINTA ŽEMĖ

AKMENYS

MASTELIS 1:20

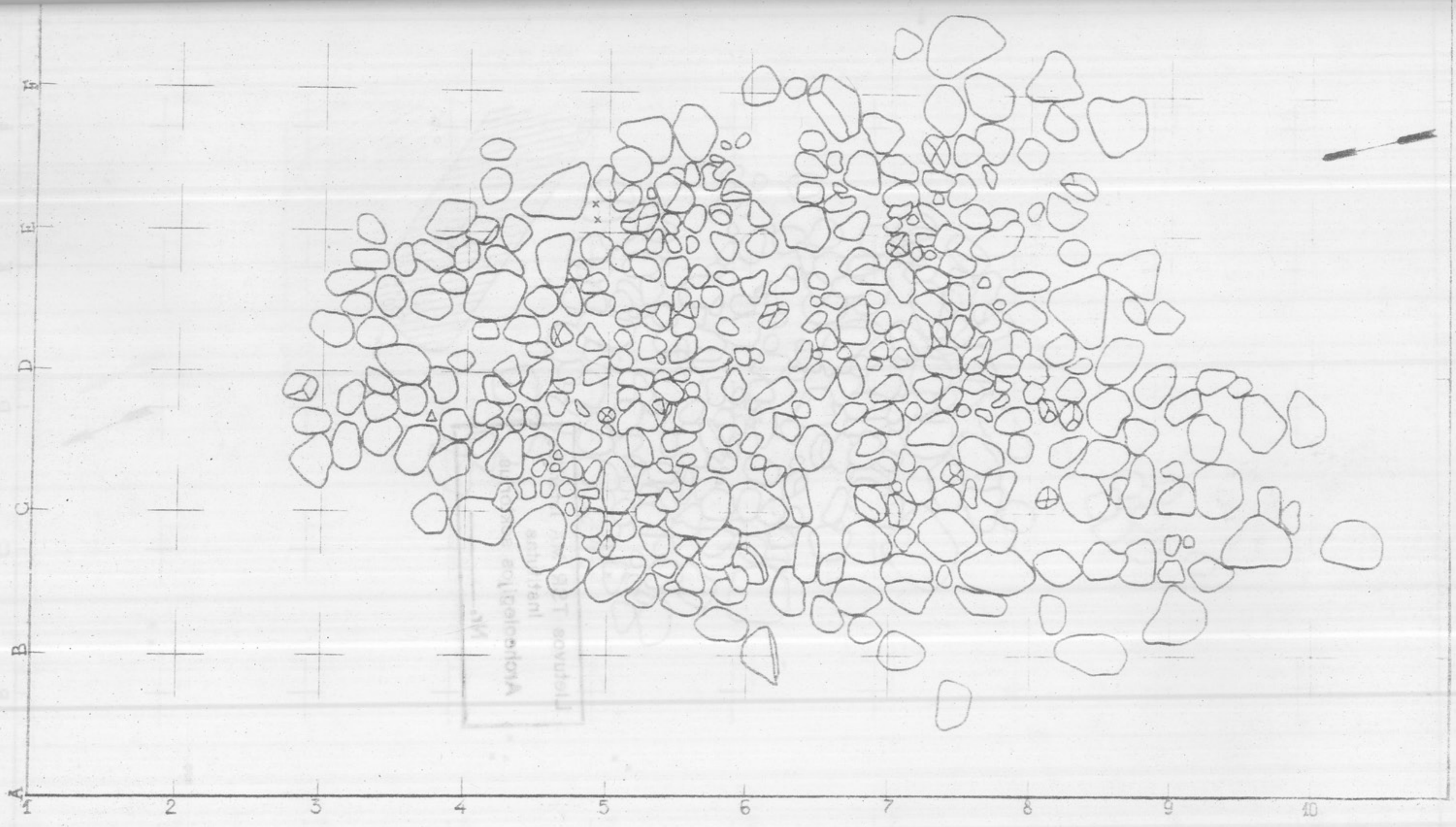

AKMENYS ×x DEGĖSIAI

Δ ŠUKĖS

MASTELIS 1:20CM

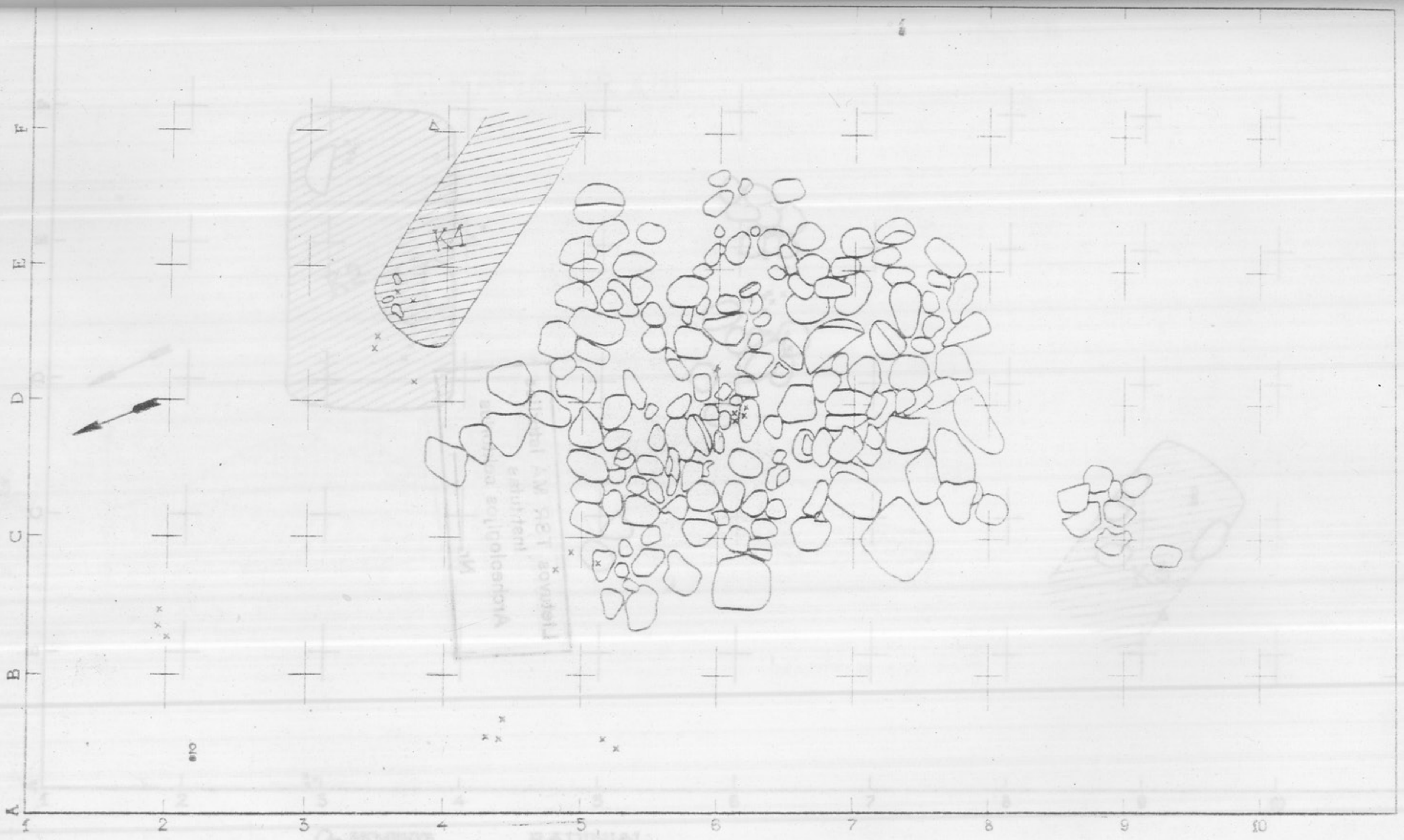

AKMENYS

ŠUKĖS

DEGĖSIAI

K KAPAS

RADINIAI :

ŽALVARINĖ IVITĖLĖ

IMOVINIS, GELEŽINIS, LAURO LAPO FORMOS IETIGALIS

MASTELIS 1:20CM

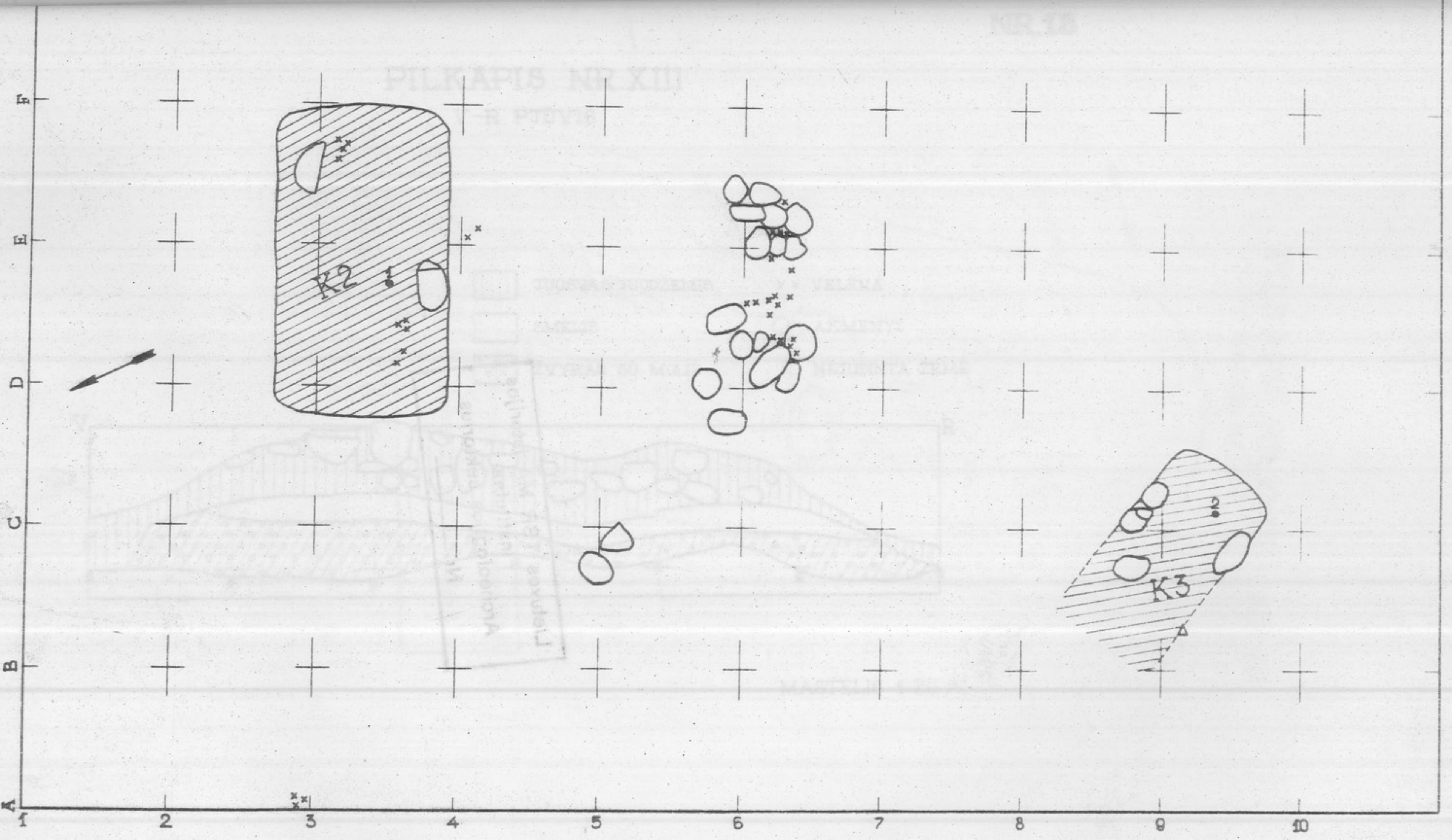

AKMENYS

DEGĖSIAI

K KAPAS

Δ ŠUKĖS

RADINIAI:

ŽALVARINĖ SAGTIS

GELEŽINIS PENTINAS

MASTELIS 1:20CM

PILKAPIS NR.XIII

V-R PJŪVIS

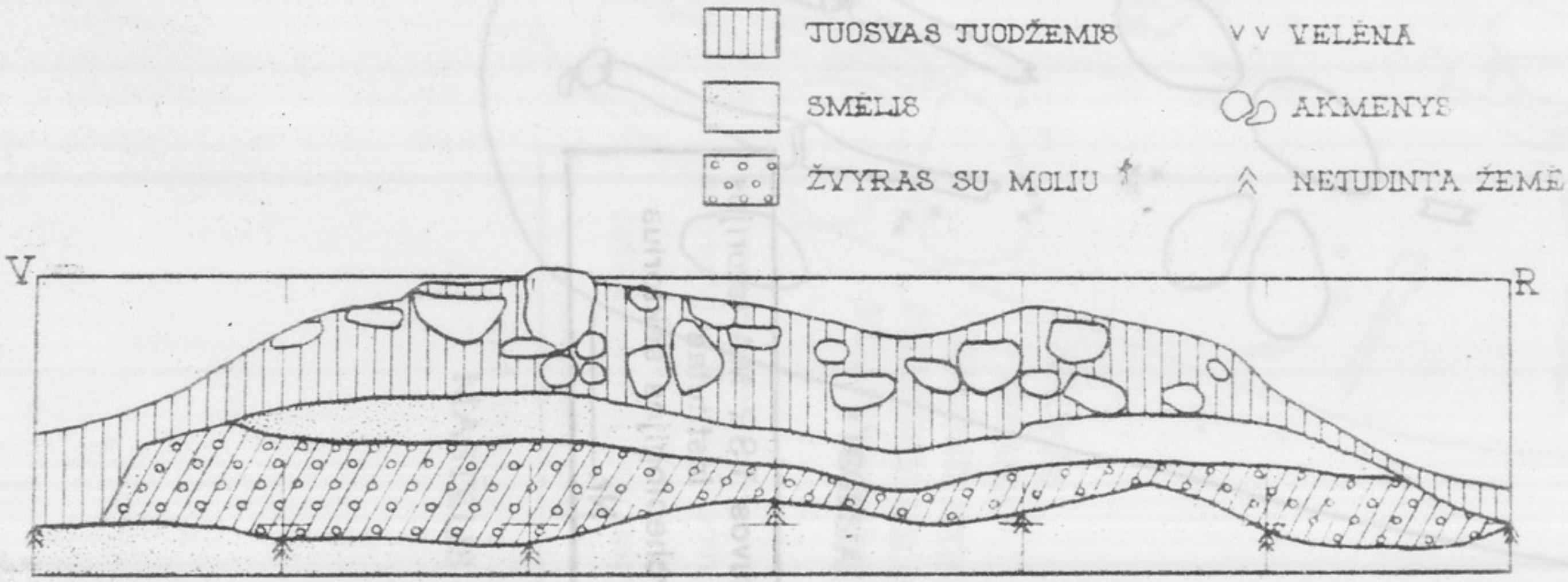

MASTELIS 1:20

PILKAPIS NR.XVIII NR.19

KAPAS NR.1

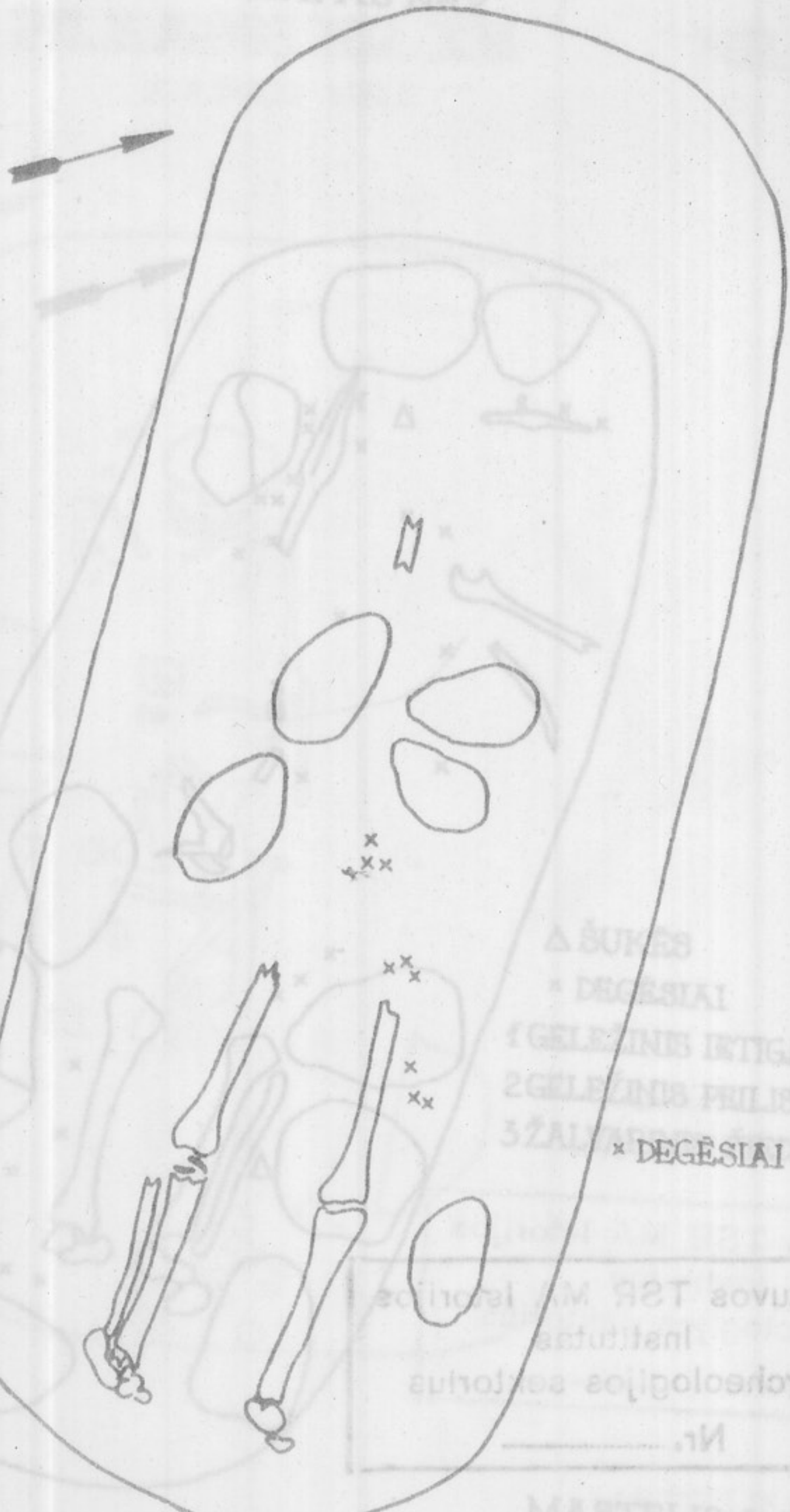

× DEGĖSIAI

MASTELIS 1:10

PILKAPIS NR.XIV

KAPAS NR.2

NR.20

△ ŠUKĖS

× DEGĖSIAI

1 GELEŽINIS IETIGALIS

2 GELEŽINIS PEILIS

3 ŽALVARINIS ŽIEDAS

MASTELIS 1:10

PILKAPIS NR. XIII

NR.21

KAPAS NR2

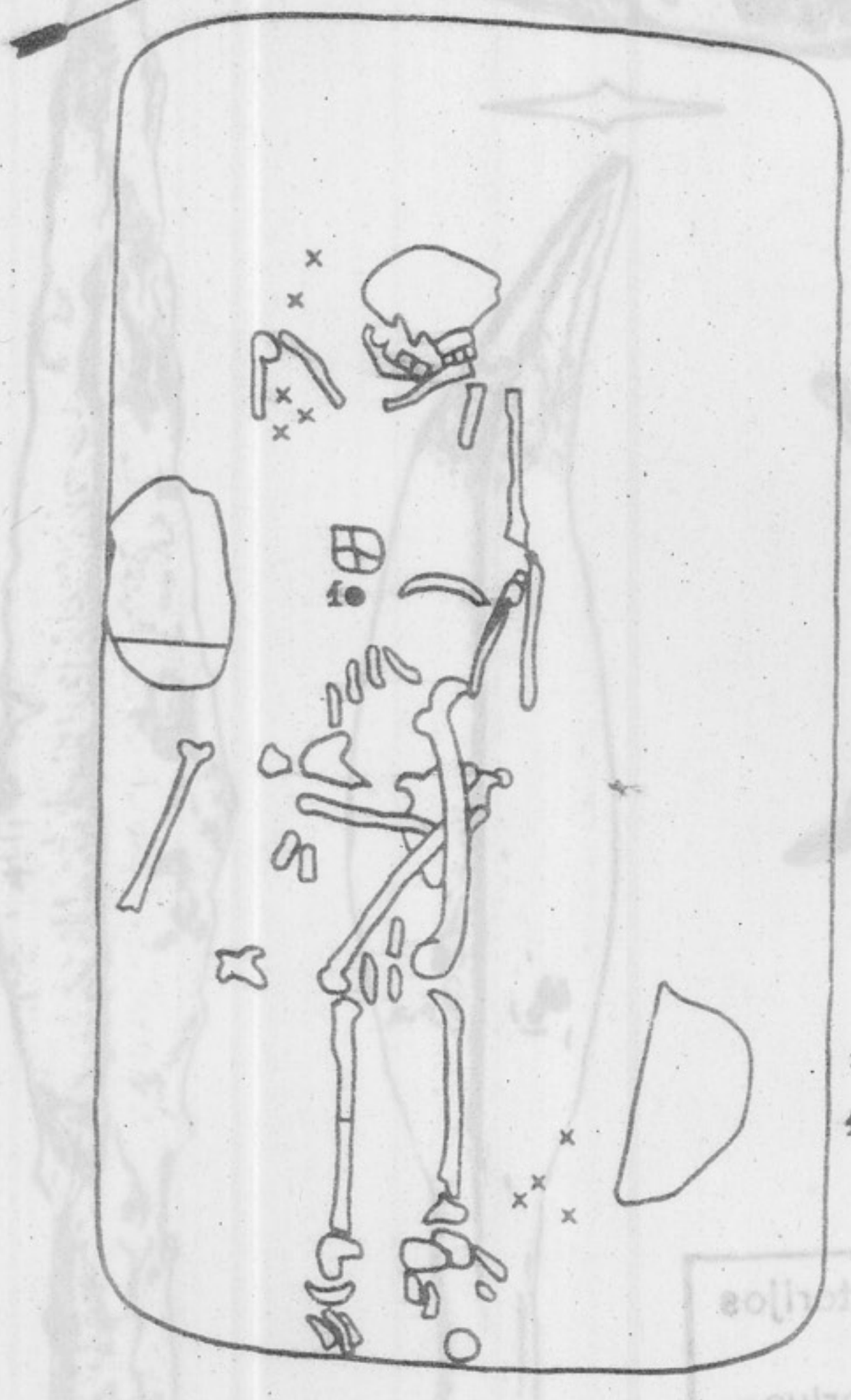

× DEGĖSIAI

● ŽALVARINĖ SAGTIS

MASTELIS 1:10

EITULIONIŲ PILKAPIŲ NR.13,14 RADINIAI

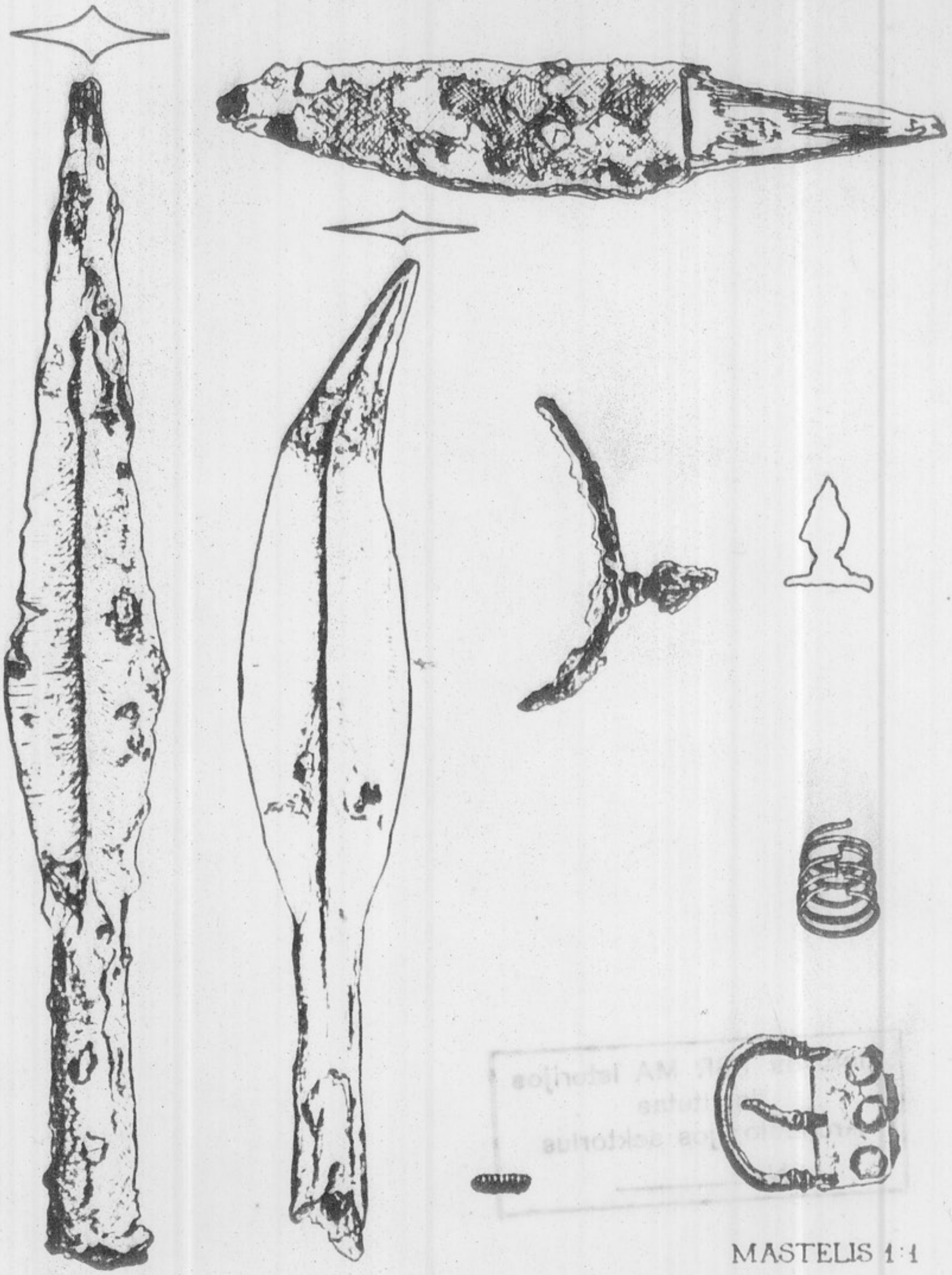

MASTELIS 1:1

EITUI IU, SITUA NR. 2

PILKAPIS NR. XIV PIRMOJI AKMENŲ EILĖ

NR.11

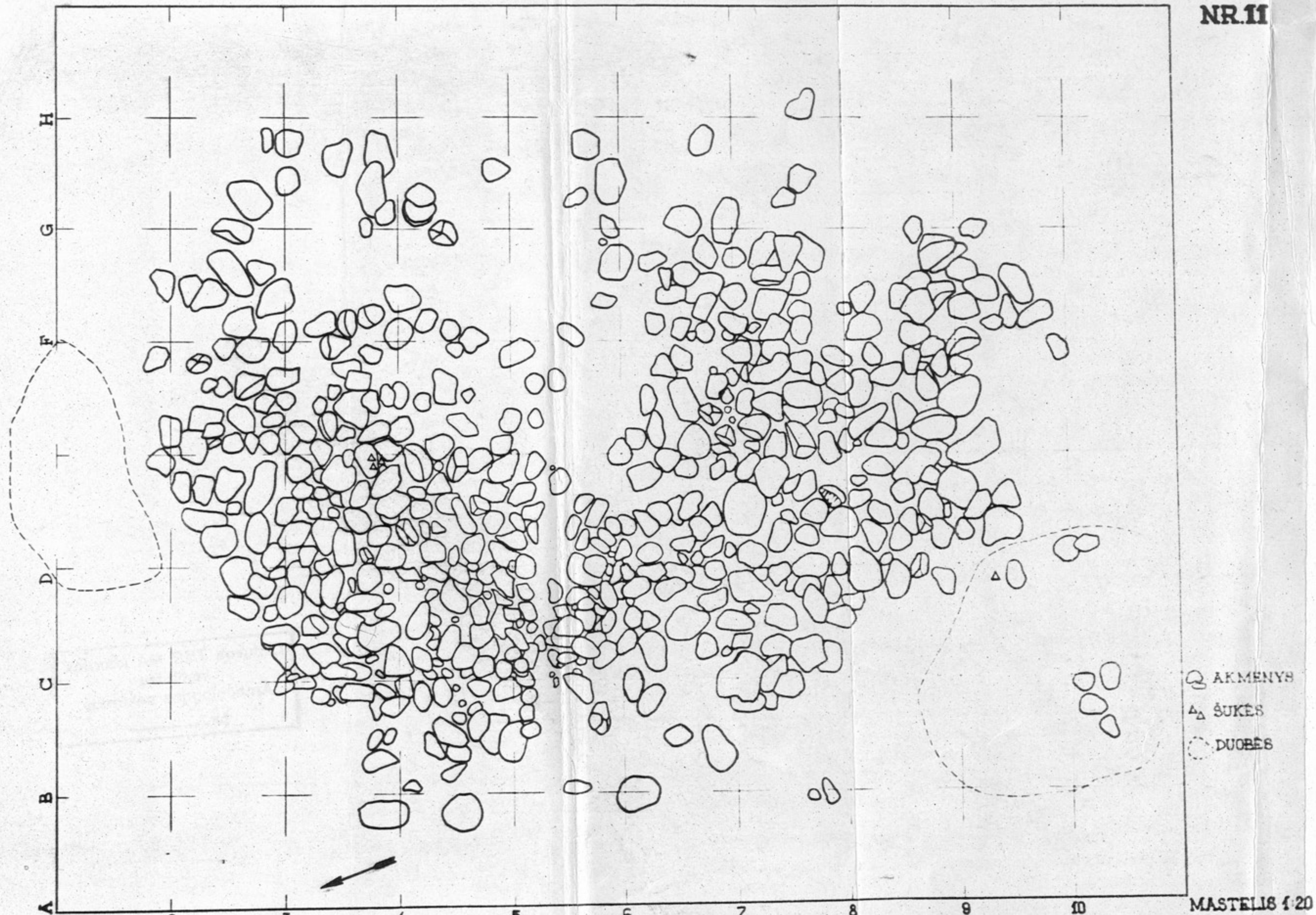

MASTELIS 1:20

PILKAPIS NR. XIV

NR. 12

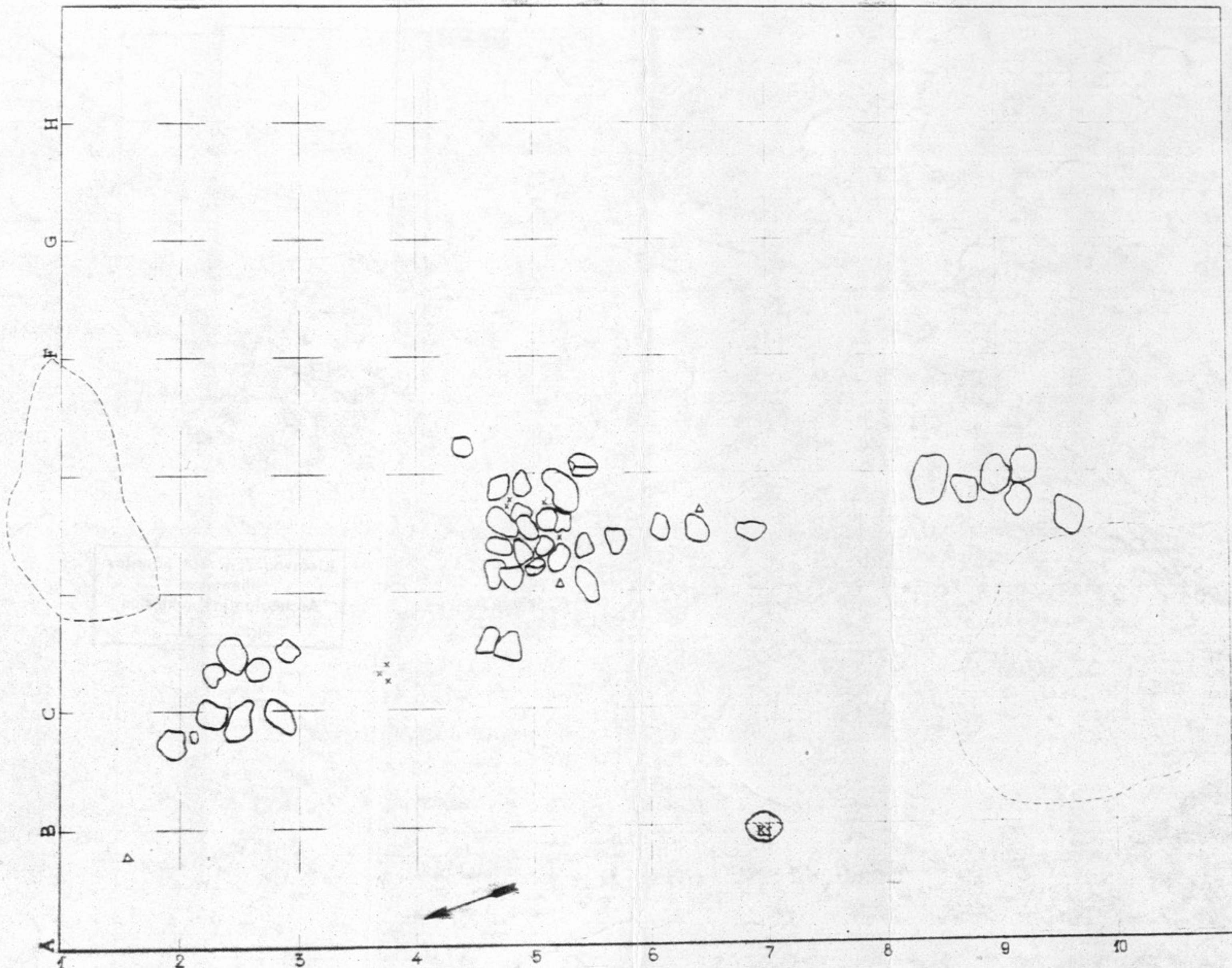

MASTELIS 1:20

PILKAPIS NR. XIV

PAGRINDO PLANAS
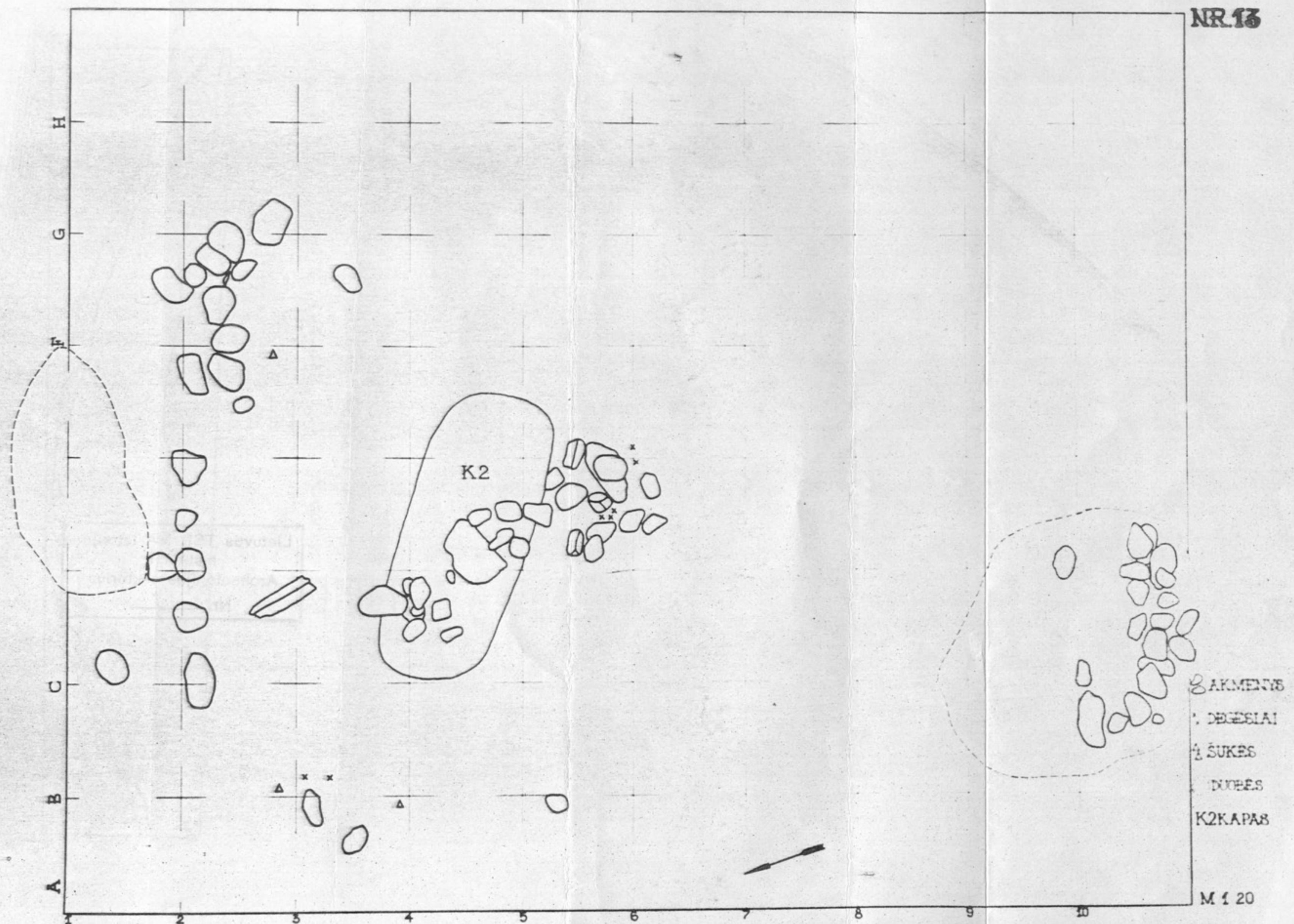
NR.13